

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

De wet van 10 Februari 1953 tot wijziging van de absolute en van de territoriale bevoegdheid in zake levensonderhoud

I. Toestand vóór de nieuwe wet.

Aan de wet van 25 Maart 1876 betreffende de bevoegdheid in burgerlijke en handelszaken werd door de wet van 11 Augustus 1911 een artikel 2bis toegevoegd, waarbij de kennismaking van zekere vorderingen tot levensonderhoud aan de vrederechter werd opgedragen. Naderhand werd de tekst herhaaldelijk gewijzigd, o.m. door de wet van 11 Februari 1925, door het koninklijk besluit nr 63 van 13 Januari 1935 en, ten slotte — in verband met de waardevermindering van de Belgische frank — door de wet van 20 Maart 1948. De tekst luidde dan : « De vrederechters nemen kennis van de vorderingen tot toekenning, verhoging, vermindering of afschaffing van uitkeeringen tot levensonderhoud, gegrond op de artikelen 205, 206, 207 en 212 van het Burgerlijk Wetboek, wanneer het bedrag van de vordering tien duizend frank per jaar niet overschrijdt; zij doen uitspraak in eersten of in hoogsten aanleg naar gelang het bedrag van de vordering twee duizend frank per jaar overtreft of niet overtreft.

De vrederechter neemt geen kennis van de in vorige alinea voorziene vorderingen, wanneer zij verband houden met een geding tot echtscheiding of met een geding tot scheiding van tafel en bed.

Een afzonderlijke regeling bestaat, sedert de wet van 20 Juli 1932 betreffende de wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten, in verband met de bijdrage van de echtgenoten in de kosten van het huizegezin (B.W. art. 214b en volgende). De vrederechter is bevoegd in eerste aanleg, zonder beperking van bedrag. Het vonnis is steeds vatbaar voor hoger beroep (B.W. art. 214e).

Allerlei andere wettelijke onderhoudsverplichtingen waren door art. 2bis niet bedoeld (o.m. ten voordele van natuurlijke kinderen, natuurlijke ouders, aangenomen kinderen, pleegouders en krankzinnigen) en vielen dus onder de algemene regelen van de bevoegdheid, voor zover de wetten die ze hadden ingesteld, er niet anders over beslisten.

Aldus voorziet art. 268 van het Burgerlijk Wetboek (gewijzigd door het koninklijk besluit nr 239 van 7 Februari 1936, art. 7) dat de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, zetelend in kort geding, uit-

spraak doet over de voorlopige maatregelen, die dienen getroffen te worden in de loop van het proces tot echtscheiding wegens bepaalde oorzaak. Een voorlopig onderhoudsgeld wordt hieronder begrepen. Voor de scheiding van tafel en bed wordt dezelfde regel toegepast (Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, art. 875).

De Belgische rechtspraak heeft beslist dat de vrederechter onbevoegd is om kennis te nemen van de geschillen betreffende het levensonderhoud, dat door de onschuldige echtgenoot gevorderd wordt tegen de schuldlige op grond van echtscheiding (B.W. art. 301). Alleen de rechtbank van eerste aanleg is hiervoor bevoegd (Cass. 1 Dec. 1932, Pas. 1933, I, 37).

Om de trage en kostelijke procedure voor de rechtbank van eerste aanleg te ontgaan, heeft de Belgische rechtspraak sedert geruime tijd aan de voorzitter in kortgeding de bevoegdheid verleend om een « voorlopige hulp » toe te kennen. Over eigenlijk levensonderhoud mag hij nochtans geen recht spreken (Brussel, 11 Oct. 1924, Pas. 1925, II, 199; Brussel, 15 Oct. 1930, Journ. des Trib. 1930, kol. 614; Brussel, 16 Dec. 1936, R.W. 1936-1937, kol. 921).

Ten slotte zijn er de contractueel gevestigde onderhoudspensioenen. Hierop zijn de algemene regelen toepasselijk. In art. 27 van de wet op de bevoegdheid wordt traditioneel voorzien dat vorderingen betreffende uitkeringen tot levensonderhoud geschat worden volgens het kapitaal dat in de titel, waarbij zij gevestigd werden — is uitgedrukt, en bij gebreke aan zulke conventionele waardering, door het vermenigvuldigen van de annuïteit met tien. Dit artikel is alleen toepasselijk op de geschillen waarbij de titel betwist wordt.

Voor de territoriale bevoegdheid van de rechter in zake wettelijke verplichting tot levensonderhoud bestonden tot nu toe geen bijzondere wettelijke regelen. De algemene regel werd toegepast : de rechter van de woonplaats van de verweerder of de rechter van de plaats waar de verbintenis was ontstaan, werd uitgevoerd of moest worden ten uitvoer gelegd. Geen eensgezindheid bestond over de vraag hoe de plaats waar de verbintenis was ontstaan, moest worden bepaald. Is het de woonplaats van de schuldenaar? Of is het de woonplaats van de schuldeiser?

Een belangrijk deel van de recente Belgische rechtspraak is van oordeel dat de verplichting tot levensonderhoud ontstaat ter woonplaats van de schuldeiser (o.m. Brussel, 20 Dec. 1910, Pas. 1911, II, 362; Gent, 17 Feb. 1933, Pas. 1933, II, 95; Rb. Brussel, 2 Maart 1935, Journ. des Trib. 1935, 326 en de noot; Rb. Antwerpen, 16 Dec. 1936, Pas. 1937, III, 134; Rb. Brussel, 20 Maart 1941, Tijds. v. d. Vred. 1940-1941, 470). Door het Studiecentrum tot Hervorming van de Staat werd in 1938 voorgesteld, door een wettekst deze rechtspraak te bevestigen (1).

II. Totstandkoming van de wet.

In de loop van de maand April 1951 werd door de Heer E. Charpentier een wetsvoorstel ingediend bij de Kamer der Volksvertegenwoordigers tot wijziging van de absolute en van de territoriale bevoegdheid in zake levensonderhoud. Dit voorstel ligt aan de grondslag van de nieuwe wet.

Art. 2bis wordt ingetrokken. De vrederechter zal kennis nemen van de vorderingen tot levensonderhoud, voorzien door het oude artikel 2bis, in eerste aanleg hoe groot het bedrag van de vordering ook zijn mag, en in hoogste aanleg « tot een waarde van twee duizend frank ». In verband met de wettelijke waardering van de eis, wordt art. 27 van de wet op de bevoegdheid (K. B. nr 63 van 13 Januari 1935, art. 6) gewijzigd en wordt er een tweede lid aan toegevoegd: « Wordt de titel van een uitkering tot levensonderhoud betwist, dan wordt de waarde van het geschil bepaald door het kapitaal dat in de titel uitgedrukt is en, bij gebreke daarvan, door de annuïteit. »

De territoriale bevoegdheid wordt ook geregeld door toevoeging van een nieuw lid aan art. 42 van de wet op de bevoegdheid. De vordering zal aanhangig gemaakt worden voor de vrederechter van de woonplaats van de eiser; in het geval van art. 212 B.W. (onderhoudsplicht tussen echtgenoten) zal zij bovendien kunnen aangebracht worden bij de vrederechter van de « laatste echtelijke woonplaats ».

Het voorstel Charpentier kende een voorspoedige geschiedenis (2). Op 24 April 1951 werd het meergelegd op het Bureau van de Kamer der Volksvertegenwoordigers. Twee maand later (27 Juni) werd een gunstig verslag er over uitgebracht door de Heer R. Nossent, in naam van de Commissie van Justitie. Op 6 December 1951 werd het door de Kamer terug verzonden naar de Commissie voor technische verbeteringen en aanvullend verslag. Door de Kamer werd het op 31 Januari 1952, na een zeer korte bespreking, goedgekeurd met 184 stemmen en één onthouding, en naar de Senaat verzonden, waar op 21 October 1952, namens de eenparige Commissie van Justitie, door de Heer A. Kluyskens, een gunstig verslag werd uitgebracht, waarbij enkele wijzigingen aan de tekst werden voorgesteld. De Senaat besprak het ontwerp op 25 November 1952 en keurde het artikelgewijze goed, met de amendementen, door haar Commissie voorgesteld. Twee dagen later werd het door 151 leden van de Senaat in zijn geheel aanvaard en op 2 December naar de Kamer verzonden. De Commissie van Justitie van de Kamer (verslaggever R. Nossent, 21 Januari 1953) en de Kamer (stemming artikelgewijze 27 Januari en over het geheel 29 Januari 1953) keurden het wetsontwerp goed, zoals het door de Senaat werd gewijzigd (196 ja — 1 onthouding). Op 10 Februari werd het door de Koning afgekondigd en in het Belgisch Staatsblad van 16-17 Februari gepubliceerd.

III. Draagwijdte van de wet.

a) Absolute bevoegdheid.

Voortaan is de vrederechter bevoegd in zake wettelijke verplichtingen tot levensonderhoud van de descendenten aan de ascendenten, van de nalatenschap van de vooroverleden echtgenoot aan de langstlevende (art. 205 B.W.), van de schoonkinderen aan de schoonouders (art. 206 B.W.), en vice-versa (art. 207 B.W.), van de echtgenoten aan elkaar (art. 212 B.W.), van het tijdens het huwelijk erkend natuurlijk kind (art. 337 B.W.), van de pleegouders aan de aangenomen kinderen en omgekeerd (art. 351 B.W.) en ten slotte van degenen die krachtens art. 27 van de wet van 18 Juni 1850, 28 December 1873 moeten bijdragen in de kosten van onderhoud van krankzinnigen. De nieuwe wet heeft de eerste categorieën overgenomen van het vroegere art. 2bis (gegrond op B.W. 205, 206, 207 en 212) en er drie nieuwe aan toegevoegd (gegrond op B.W. 337 en 351 en de wet van 18 Juni 1850, art. 27). Alle vorderingen, gegrond op de voormelde wettelijke bepalingen, ingesteld in de loop van een procedure tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed, blijven van de bevoegdheid van de vrederechter uitgesloten, zoals reeds in het vroegere art. 2bis was bepaald. Niets wordt geïnnoveerd in verband met allerlei andere wettelijke verplichtingen tot levensonderhoud. Aldus blijft het stelsel van de artikelen 214b en volgende van het Burgerlijk Wetboek bewaard, zoals het in 1932 werd gecreëerd.

Men zou het kunnen betreuren dat bij deze hervorming niet een eenvormige regeling van de absolute bevoegdheid werd bereikt voor alle wettelijke verplichtingen tot levensonderhoud. Door de Kamercommissie van Justitie werd de opnemings in de nieuwe tekst van verscheidene wettelijke verplichtingen uitdrukkelijk verworpen: de vordering van het natuurlijk kind tegen zijn vermoedelijke vader (art. 340b B.W.), die behoort tot de uitsluitende bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg (art. 340f B.W.) met advies van het Openbaar Ministerie; de vordering tot onderhoud van het uit overspel of bloedschande geboren kind (art. 762 en 763 B.W.); de vordering tot levensonderhoud van de schenker tegen de begiftigde (art. 955 B.W.). Van de conventioneel gevestigde onderhoudspensioenen is er op geen enkel ogenblik tijdens de voorbereidende werken sprake geweest.

De vrederechter wordt bevoegd in eerste aanleg, zonder beperking van bedrag, en in hoogste aanleg « tot een waarde van twee duizend frank ». Hoe de waarde van de vordering tot levensonderhoud moet geschat worden, bepaalt het tweede lid van het gewijzigde artikel 27 van de wet op de bevoegdheid: « Wordt de titel van een uitkering tot levensonderhoud betwist, dan wordt de waarde van het geschil bepaald door het kapitaal dat in de titel uitgedrukt is en, bij gebreke daarvan, door de annuïteit ». Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen de uitkeringen, conventionele of wettelijke, categorieën door het nieuwe art. 3, 11° bedoeld of andere. In verband met de wettelijke verplichtingen tot levensonderhoud, waarvan de kennisneming aan de vrederechter wordt opgedragen, is de bedoeling van de wetgever, eenvoudig, — volgens de toelichting bij het wetsvoorstel, — de hoogste aanleg te beperken tot vorderingen die het bedrag van 2.000 fr. per jaar niet te boven gaan. Zulke vorderingen zullen vermoedelijk zeer zeldzaam zijn. Wel moet, volgens het verslag aan de Koning bij het K.B. nr 63 van 13 Januari 1935 en volgens de

rechtspraak (o.m. 10 Januari 1936, R. W. 1935-1936, kol. 873) elke eis op zichzelf beschouwd worden zoals hij gesteld is ten aanzien van elke schuldenaar in het bijzonder; maar zelfs in dat geval zal men moeilijk beneden het jaarlijks bedrag van 2.000 fr. blijven.

De redactie van het tweede lid van art. 27 sluit het gevaar in een oude controverse te heropenen. Wat betekent het woord *titel*? Beduidt het in de eerste zinsnede «grondslag van het recht» en in de tweede «akte» of in beide «akte van vestiging»? Voor een gelijkaardige tekst van art. 27 (zoals die bestond vóór 1932) werd de eerste oplossing voorgehouden door auteurs als Bontemps en De Paepe en door een deel van de rechtspraak, de tweede o.m. door een arrest van het Hof van Beroep van Gent van 14 April 1885. Volgens Bontemps (3) heeft de term *titel* allerlei betekenissen: de mondelinge of schriftelijke overeenkomst die tot grondslag dient van een recht of een verbintenis, de akte die tot bewijs strekt van een verplichting; verder ook de oorzaak (cause) van een recht of een verbintenis, t.t.z. het contract, het feit of de bepaling van de wet die een juridische band tot stand brengt tussen twee personen. Bontemps erkent wel dat de wetgever in art. 27 de akte schijnt bedoeld te hebben, wanneer hij spreekt van «het kapitaal dat in de titel uitgedrukt is». In de eerste zinsnede moet dezelfde term volgens hem worden geïnterpreteerd als de grondslag van het recht, de oorzaak, het recht op de uitkering. Zoniet zou de wetgever, ondanks de algemene formulering van het artikel, slechts een zeer beperkt aantal onderhoudspensioenen hebben bedoeld, wat men niet mag veronderstellen. Een ander argument meent hij te vinden in de voorbereidende werken van de wet van 1876 op de bevoegdheid, waar de bewoordingen «bestaan van de rente» (existence de la rente) en «bestaan van de titel van de rente» (existence du titre de la rente) door elkaar worden gebruikt. Het Hof van beroep van Gent (4) was integendeel van oordeel dat art. 27 (in een tekst die bijna letterlijk overeenstemt met de nieuwe) alleen de conventioneel gevestigde uitkeringen tot levensonderhoud betreft en niet toepasselijk is op de wettelijke. Het Hof besliste dat een vordering gegrond op art. 205 en vlg. van het Burgerlijk Wetboek niet ontvankelijk was, wanneer partijen haar niet uitdrukkelijk hadden geschat in de dagvaarding of in de eerste besluiten. Door het K.B. van 13 Januari 1935 (art. 6) werd definitief een einde gesteld aan deze twistvraag. Alle vorderingen gegrond op art. 2bis werden uitgesloten van het toepassingsgebied van art. 27. De wettelijke vorderingen tot levensonderhoud zouden voortaan geschat worden naar het bedrag van de vordering per jaar.

De bedoeling van het wetsvoorstel Charpentier was duidelijk, volgens de toelichting: over de vordering zal in eerste of in hoogste aanleg uitspraak worden gedaan, naargelang het bedrag van de vordering twee duizend frank per jaar overtreft of niet overtreft. De redactie van de nieuwe tekst is niet even klaar. Het zal voorzichtig zijn in de toekomst de wettelijke vorderingen tot levensonderhoud uitdrukkelijk te schatten...

b) *Territoriale bevoegdheid.*

De wet voorzag vroeger niets betreffende de territoriale bevoegdheid in zake wettelijke verplichting tot levensonderhoud. De algemene regelen waren toepasselijk, in het bijzonder de artikelen 39 en 42 van de wet op de bevoegdheid. De controverse over de vraag waar de verbintenis ontstaat, werd hoger besproken.

De rechtspraak die de rechter van de woonplaats van de schuldeiser bevoegd verklaarde, wordt thans door een wettelijk bekrachtigd (5). Artikel 42 van de wet op de bevoegdheid voorziet voortaan: «In het geval, waarvan sprake is in nr 11 van artikel 3, kan de rechtsvordering aanhangig gemaakt worden bij de vrederechter van de woonplaats van de eiser...» De keuze voorzien door de artikelen 39 en 42 blijft bestaan voor de aanlegger. Voortaan wordt hem nochtans de volstreekte zekerheid geboden dat de rechter van zijn woonplaats ook bevoegd is.

Vorderingen tussen echtgenoten, — gegrond op art. 212 B.W. — kunnen bovendien ook gebracht worden voor de vrederechter van de laatste echtelijke woonplaats (zelfde art. 42, al. 4). Tijdens de bespreking in de Kamer (31 Januari 1952) werd door de Heer Pholien, Minister van Justitie, verklaard dat de term «laatste echtelijke woonplaats» beduidt de laatste, aan beide echtgenoten gemeenschappelijke woonplaats. Dus niet de laatste woonplaats van de man, maar de woonplaats, waar beide echtgenoten laatst samen hebben geleefd, vóór de inleiding van de vordering. De terminologie en het idee zijn overgenomen van art. 214b B.W. (wet van 20 Juli 1932). Aldus zal de behoeftige echtgenoot, bij dezelfde vrederechter van de laatste echtelijke woonplaats, naar keuze, een vordering tot rechtstreekse inning van de inkomsten, schuldvorderingen of opbrengst van de arbeid van de andere echtgenoot (art. 214b B.W.), of een vordering tot levensonderhoud (art. 212 B.W.), kunnen inleiden.

IV. *Inwerkingtreding van de wet.*

Door art. 5 van de wet van 10 Februari 1953 wordt bepaald: «De zaken aanhangig gemaakt vóór het in werking treden dezer wet worden vervolgd overeenkomstig de vroegere regelen.» Aldus wordt eens te meer de niet-retroactiviteit van een wet op de bevoegdheid door de wetgever voorgehouden. Het is voorzeker een gunstige bepaling voor de rechtzoekenden, die anders, bij toepassing van de recente Belgische rechtspraak, zouden gedwongen worden de procedure te herbeginnen.

Besluit.

De absolute bevoegdheid in zake zekere wettelijke verplichtingen tot levensonderhoud wordt eenvoudiger geregeld: de vrederechter is bevoegd in eerste aanleg zonder beperking; de mogelijkheid van hoger beroep zal praktisch altijd aanwezig zijn. De keuze van de aanlegger, in verband met de territoriale bevoegdheid, wordt vergroot: altijd zal kunnen gedaagd worden voor de vrederechter van de woonplaats van de aanlegger; voor geschillen tussen echtgenoten zal bovendien de vordering mogen gebracht worden voor de vrederechter van de laatste echtelijke woonplaats.

De redactie van de tekst is niet zeer gelukkig te noemen, wat het bedrag van de hoogste aanleg betreft. Door de wijziging van artikel 27 van de wet op de bevoegdheid werd bovendien geraakt aan de wijze van waardering van allerlei vorderingen tot levensonderhoud, wettelijke en conventionele, die niets gemeens hebben met het voorwerp van de nieuwe wet. Mischien ware het eenvoudiger geweest, in art. 2bis enkele zinsneden te wijzigen, liever dan een onduidelijke combinatie tot stand te brengen tussen de artikelen 3 en 27 van de wet van 25 Maart 1876.

Het is te hopen dat deze fragmentaire wijziging van

het burgerlijk procesrecht zal bijdragen tot een snellere en beterkope rechtsbedeling en niet een bron zal worden van nieuwe controverses.

G. VAN DIEVOET.

(1) *Hervorming van de rechtspleging*, deel I, p. 162-163, Brussel, 1938.

(2) Gewone zitting 1950-1951, Kamer der Volksvertegenwoordigers. *Parlementaire bescheiden*: wetsvoorstel nr 410 van 24 April 1951 door de heer Charpentier; verslag nr 582 van 27 Juni 1951 door de heer Nossent. Gewone zitting 1951-1952. Aanvullend verslag nr 126 van 19 December 1951 door de heer Nossent. *Parlementaire handelingen*: bespreking, vergadering van 6 December 1951; bespreking en aanneming, vergadering van 31 Januari 1952. Senaat. *Parlementaire bescheiden*: wetsontwerp nr 103 van 31 Januari 1952. Gewone zitting 1952-1953. *Parlementaire bescheiden*: verslag nr 526 van 21 October 1952 door de heer Kluyskens. *Parlementaire handelingen*: bespreking, vergadering van 25 November 1952. Kamer der Volksvertegenwoordigers. *Parlemen-*

taire bescheiden: wetsontwerp nr 50 van 2 December 1952; verslag nr 125 van 21 Januari 1953 door de heer Nossent. *Parlementaire handelingen*: bespreking, vergadering van 27 Januari 1953; aanneming, vergadering van 29 Jan. 1953.

(3) *Traité de la compétence*, deel III, p. 109-111, Luik-Brussel, 1885.

(4) Gent, 14 April 1885, Pas. 1885-II-248; Jowin des Trib. 1885, kol. 578.

(5) Vermoedelijk bij vergissing, wordt in de toelichting bij het wetsvoorstel Charpentier en in het verslag Nossent vermeld dat een deel van de Belgische rechtspraak voorhoudt dat de vordering tot levensonderhoud noodzakelijk (*nécessairement*) moet gebracht worden voor de rechter van de woonplaats van de verweerder of dat deze rechter de enige bevoegde (*seul compétent*) rechter zou zijn. Sedert 1876 voorziet de wet op de bevoegdheid in haar artikelen 39 en 42 een keuze voor de aanlegger, tussen verscheidene rechters, ten minste voor roerende rechtvorderingen. Het wetsvoorstel Charpentier wilde de rechter van de woonplaats van de aanlegger alleen bevoegd maken en aldus de keuze voor de aanlegger verminderen. Gelukkig heeft de Commissie van Justitie van de Senaat, bij wijze van amendement tijdig hiertegen gereageerd.

DE NIJVERHEID EN DE BALIE

Verslag uitgebracht door de Heer Stafhouder GOBBE der Balie van Charleroi voor het Verbond der Belgische Advocaten

In Mei 1952 is een artikel verschenen in «*Nijverheid*» tijdschrift van de F. I. B. Dit artikel dat getekend was door M. Etienne De Brabandere, secretaris van de Belgische Federatie der Textielnijverheid, en betiteld was «*L'Industrie et le Barreau*» heeft de aandacht getrokken van de balies en is zelfs het voorwerp geweest van commentaren in de grote pers en in het «*Journal des Tribunaux*».

Dit zeer objectief artikel was geschreven met welwillendheid jegens de Balie. Het duidt aan met krachtadige scherpzinningheid en een scherp bewustzijn van de huidige werkelijkheid, wat de nijverheid van de advocaat verwacht en wat ze betreurt in hem niet te kunnen vinden.

De schrijver van dit artikel stelt vast dat de nijverraars hun eigen geschillenkantoor inrichten; zij stichten Fiduciaires en wenden zich tot gespecialiseerde organismen voor het innen van hun schuldvorderingen, zij raadplegen lieden die vreemd zijn aan de Balie, omtrent bijzondere punten die voor hen van groot belang zijn. Hij voegt er aan toe dat de zakenman, die bij definitie een man van de daad is, een afschuw heeft van lange raadplegingen waar men het pro en contra doet gelden, en niet tot een duidelijke oplossing komt, dat hij vooral een raad wenst om te handelen en dat hij deze raad in een minimum tijd verlangt en met alle praktische inlichtingen tot verwezenlijking er van.

Hij denkt dat de specialist voor al deze praktische en preciese vraagstukken hem gemakkelijker en vlugger een oplossing zal geven dan de humanist.

Het besluit van dit stelsel is dat specialisatie meer en meer noodzakelijk wordt voor de Balie en dat deze specialisatie slechts kan verworven worden door groeperingen of associaties van advocaten, welke groeperingen of associaties het recht moeten hebben zich kenbaar te maken en hun diensten aan de mogelijke cliënten aan te bieden.

Wat zijn we reeds ver van het traditioneel begrip van de advocaat die enkel pleit en raad geeft.

Maar men gaat nog verder. Men vraagt niet alleen aan de advocaat praktische, goede en vlugge raad te geven, maar ook dat hij zich van dichtbij aan het leven van de handelsmaatschappijen zou interesseren, dat hij ze zou bijstaan in al hun moeilijkheden met de fiscus, dat hij voor hen contact zou nemen met de

Openbare Besturen, dewelke, ten gevolge van talrijke reglementaties die tot kader dienen van ons sociaal en economisch leven, in feite over een breed recht van appreciatie beschikken.

Hoe groot onze eerbied voor de traditie die de eer, de grootheid en de macht van de Balie in het verleden hebben gemaakt, ook moge wezen, laten we erkennen dat de maatschappij rondom ons sedert 50 jaar veranderd is, dat de Balie geen deel genomen heeft in deze evolutie en steeds groter ingrijpen in zijn vroegere uitsluitelijke bevoegdheid heeft toegelaten.

Het is een feit dat al de belangrijke nijverheden hun eigen geschillenkantoor ingericht hebben en dat de minder belangrijke handelsmaatschappijen zich gewoonlijk wenden tot geschillenkantoren die perfect ingericht zijn en goed gedocumenteerd en die zij vinden in de schoot van de beroepsgroeperingen waarvan zij deel uitmaken of in de grote financiële zaken die hen streng controleren.

Het is ook een feit, — ik spreek hier niet van het groot getal min of meer eerlijke fiscale raadgevers of boekhoudkundigen die te dikwijls echte parasieten zijn voor onze sociale organisaties — dat talrijke fiduciaires opgekomen zijn, die achterswaardig zijn en een regelmatige en standvastige hulp verlenen aan de grote en middelmatige firmas.

Zij controleren hun boekhouding, maken voor hen afschrijvingstabellen toegelaten door het Bestuur tot ontslag van de mobiliare taxen, zij stellen de jaarlijkse fiscale aangifte op, bestuderen van uit fiscaal oogpunt de samensmelting van vennootschappen of de industriële concentraties.

Deze fiduciaires hebben gewoonlijk bedienden, rekenplichtigen, zelfs juristen die tot taak hebben het leven van de handelsmaatschappijen te volgen en hen te helpen in alle betrekkingen met het Fiscaal Beheer en met andere Openbare Instellingen, meer bepaald deze die controleren en toezicht uitoefenen op het economisch leven van het land.

Laten we ons geen illusies maken. Deze evolutie kan niet gewijzigd worden en het is onmogelijk tegen de stroom op te varen. Trouwens, deze fiduciaires bewijzen aan onze nijveraars diensten die de Balie, naar mijn oordeel, hun nooit zal kunnen bewijzen. Laten we eventjes verder gaan en een ogenblik overwegen met

sommigen van ons die het aanbevelen, dat de advocaat of de associatie van advocaten permanente technische raadgevers of rekenplichtigen zou aanwerven. Nooit zullen zij hun cliënten dezelfde diensten als de fiduciaires kunnen bewijzen. Zij zouden er zelfs niet mogen aan denken hun een ernstige concurrentie aan te doen, tenzij door handelsvormen te gebruiken en namelijk publiciteitsmethodes, die regelrecht met onze meest formele tradities en beroepsregelen in strijd zouden zijn. Een dergelijke Balie zou geen Balie meer zijn die onafhankelijke en onbaatzuchtige advocaten in een Orde zou verenigen.

Men mag ook niet uit het oog verliezen dat de huidige methodes van de nijverheid, en ik spreek vooral van de grote nijverheid, geen plaats meer laten voor de tussenkomst van de pleitende of raadgevende advocaat, zoals wij deze hebben gekend en zoals hij tracht voort te leven.

De nijverheden streven meer en meer naar samen-smelting, of naar vereniging, of naar internationale concentratie. Om deze groeperingen, deze concentraties, deze internationale verenigingen te verwezenlijken, gaan deze nijverheden te raad bij specialisten, die zowel op de hoogte zijn van internationaal recht als van de nationale wetgevingen en die niet behoren tot de Balie, en zelfs meestal vreemd zijn aan ons land.

In de grote exporthandel bevatten de kontrakten altijd scheidsrechterlijke bedingen die de behandeling van de eventuele conflicten en hun oplossing, aan de scheidsrechterlijke beslissingen van de Internationale Handelskamer voorbehouden.

Onze nederige rechtbanken behandelen ze niet meer.

Indien het gaat over geschillen tussen nijverheden van een zelfde groepering of in een zelfde beroepsvereniging samengebundeld, wordt het scheidsgerecht opgelegd door de leiders van de financiële of industriële groepering, ofwel spruit de scheidsrechterlijke beslissing uit een beding dat ze zorg gedragen hebben in hun overeenkomsten te voorzien.

Deze geschillen ontsnappen insgelijks aan de bevoegdheid van onze Hoven en Rechtbanken.

Van dag tot dag, ter gelegenheid van een economische en sociale evolutie die wij mogen betreuren, maar die wij onmachtig zijn te verhinderen, krimpt het veld van onze beroepsactiviteiten zich in.

Indien wij een graad van de maatschappelijke ladder afdalen en de toestand van de kleinere firmas, handelaars of ambachtlieden overweegen, blijkt deze toestand niet beter te zijn. Ditmaal zijn het niet meer de raad en de regelmatige medewerking voor de toepassing der sociale wetgeving en de rechtmatige verdediging tegen de fiscus die gezocht worden, maar wel de behendige raad of de verborgen medeplichtigheid in de stelselmatige organisatie van het bedrog. De Balie zal nooit een dergelijke bijstand of medewerking kunnen toelaten noch verlenen.

U denkt wellicht dat deze beschouwingen erg pessimistisch zijn, dat onze houding wel gemakkelijk berust en slechts weinig hoop laat voor de toekomst van de Balie.

Indien ik mij bewust ben van de werkelijkheid, betekent dit niet dat ik bereid ben tot ontmoediging, en dat ik van oordeel ben dat er werkelijk niets te doen is om minstens gedeeltelijk het verloren terrein terug te winnen.

Ik meen integendeel dat wij in een zekere mate onze werkmethode moeten vernieuwen en zekere beroepsregelen moeten lenigen, beroepsregelen die wellicht ingeboezemd werden door een grote zorg voor de eer-

baarheid van ons beroep, maar die in de tijden die wij beleven wat achterlijk blijken.

De nijveraar is een man van de daad, een realist, vooral bekommerd om concrete problemen, belast met zware verantwoordelijkheden, die vlug moet handelen zonder tijd te verliezen met allerlei overwegingen.

Wanneer hij om een raad vraagt, moet deze raad hem vlug gegeven worden, op gevaar af zelfs niet volkomen oordeelkundig te zijn.

Hij zal het ons niet verwijten in geval wij hem tegen het gevaar van zekere initiatieven of zekere houdingen waarschuwen, indien wij hem gezegd hebben dat zij de zekerste bleken, alhoewel zij geen volkomen zekerheid verschaffen.

Indien hij ons een geschil toevertrouwt, vraagt hij dat het vlug zou afgehandeld worden. Voor hem is het geding dat hij ducht en zelfs meestal wil vermijden, zelfs ten koste van opofferingen, een soort ziekte die men zo vlug mogelijk moet genezen. Voor hem bestaat er geen « schoon proces » waarvan de voorbereiding boeiend is voor ons en ons tot lange overdenkingen leidt en tot de studie die we steeds graag hernemen. Het is voor hem een kort geding. Het moet vlug gepleit worden en vlug zijn oplossing krijgen. Het is een oorzaak van zorg die hij moet en wil afschudden, zelfs indien het geding verloren is, mits het maar vlug zijn definitieve oplossing zou krijgen.

Deze bespoediging van het gerecht kan niettegenstaande de traagheden van onze oude rechtspleging, grotendeels ons werk zijn.

Wat mij betreft, zie ik er geen groot bezwaar in dat een advocaat buiten zijn cabinet en buiten de zittingszaal een meer actieve en rechtstreekse medewerking zou verlenen aan onze zakenlieden, in hun betrekkingen met de grote publieke administraties.

Ons economisch leven is gebonden aan reglementen die zich van dag tot dag meer uitbreiden, niet zeer duidelijk zijn en een groot appreciatievermogen laten aan het Beheer. Het is niet meer voldoende een raad te geven, een weg aan te duiden, men hooft aan onze cliënten een meer volledige medewerking te verlenen. Het persoonlijk contact van de advocaat met de ambtenaar, zonder daardoor de onafhankelijkheid van de advocaat te verminderen, zou onschatbare diensten bewijzen aan de cliënten, diensten die de cliënt zou kunnen waarderen en die het veld van onze beroepsactiviteiten merklijk zouden verbreden.

Eindelijk blijft nog aan de dagorde de vraag die voor het ogenblik het voorwerp uitmaakt van zeer interessante gedachtenwisselingen in het « Journal des Tribunaux », de vraag of het geoorloofd is een mandaat te aanvaarden als beheerder van vennootschappen. Naar mijn oordeel, zie ik er geen bezwaar in dat een advocaat onder zijn persoonlijke verantwoordelijkheid en onder de contrôle der Tuchtraden in geval van misbruik of erge fouten, deel zou uitmaken van behereraden, in dewelke hij de gepaste raad kan geven van een man, die in de juridische discipline en de geest van de balie, met hun tradities van rechtschapenheid, gevormd werd.

Ik ga verder en wellicht zal ik hier wat aanstoot geven. Maar, wat mij betreft, zou ik ook geen bezwaar vinden in het feit dat een advocaat zich regelmatig zou belasten met de directie van het geschillenkantoor van een grote industriële- of handelszaak, de burelen er van bezoeken, kennis zou nemen van de bundels door tussenkomst van de bedienden en een bijzonder bekwame leiding zou geven aan deze zaken.

Ik zal er niets bijvoegen.

Mijn doel was niet, toen ik van het Bureau van het Verbond de zending kreeg om U deze mededeling te doen, al de aspecten van het vraagstuk te overwegen, noch oplossingen te geven aan al de problemen, maar

vooral U mijn mening te zeggen in een realistische geest en de gelegenheid te geven aan het Verbond een groot debat te openen, waarvan deze spreukbeurt slechts de voorrede moet zijn.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer — 6 November 1952.

Eerste Voorzitter : M. Louveaux.

Raadsheer-Verslaggever : M. Vandermersch.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Arbeidsovereenkomst. — Werkplaatsreglement. — Stilzwijgende afwijking daarvan niet mogelijk. — Wijziging met inachtneming van de bij de wet van 15 Juni 1896 bepaalde formaliteiten en termijnen.

Ook al is het werkplaatsreglement niet het gevolg van een tussen de werkgever en zijn arbeiders gesloten akkoord, worden laatstgenoemden geacht daarmede ingestemd te hebben; zij maakt een wezenlijk tot het geheel der arbeidsovereenkomst behorend deel uit en doet wederzijds verplichtingen ontstaan.

Krachtens artikel 10 van de wet van 15 Juni 1896 verbinden de in het werkplaatsreglement vervatte bepalingen betreffende de voorwaarden der arbeidsovereenkomst partijen voor de gehele duur van de arbeidsovereenkomst, zolang zij niet zijn gewijzigd met inachtneming van de bij de wet voorgeschreven formaliteiten en termijnen (artikelen 7 en 8 van de wet van 15 Juni 1896).

Zelfs wanneer zou worden aangenomen dat het niet-toepassen van een bepaling van het werkplaatsreglement insluit, dat de werkgever daarvan afziet, zou een dergelijke afstand, daar hij niet in een regelmatige wijziging van het werkplaatsreglement is vastgelegd, niet als een opheffing krachtens overeenkomst kunnen gelden, waardoor voortaan de arbeiders zouden bevrijd zijn van verplichtingen, die voortvloeien uit de bepalingen van het werkplaatsreglement.

Doordat de bestreden beslissing steunt op de enige grond, dat, ofschoon de betreffende bepaling van het werkplaatsreglement niet is gewijzigd, « generlei toepassing daarvan werd gemaakt, wat dient te worden beschouwd zo al niet als een opheffing, dan toch als een schorsing van de bepaling », heeft de bestreden beschikking haar beslissend gedeelte niet wettelijk gerechtvaardigd en de aangehaalde artikelen van de wet van 15 Juni 1896 geschonden.

S.A. Charbonnage de Monceaux-Fontaine t/ Doek R.

Gelet op de bestreden beslissing, de 22e December 1950 gewezen door de Werkrechtensraad, kamer voor werklieden, van het kanton Fontaine l'Évêque;

Over het enig middel : schending van artikel 97 van de Grondwet, van artikel 1134 van het Burgerlijk Wetboek, en van de artikelen 7, 8, 9, 10 en 11 bis van de wet van 15 Juni 1896 op de werkplaatsreglementen, de laatste aangehaalde drie bepalingen in de gewijzigde vorm van de artikelen 29 en 28 § B van de wet van 14 Juni 1921, doordat de bestreden beslissing, waar zij

vaststelt dat het werkplaatsreglement van aanlegster in cassatie en inzonderheid de daarin vervatte bepaling nopens het niet verantwoorde afwezig blijven van het werk, niet is gewijzigd, desniettemin weigert hetzelfde als bindend te erkennen om de reden dat « in weerwil van het feit dat de tekst werd behouden, hij nooit is toegepast, hetgeen moet worden beschouwd, zoal niet als een opheffing, dan toch als een schorsing van het toepassen van het artikel betreffende het niet verantwoorde afwezig blijven van het werk »; doordat de bestreden beslissing dienvolgens het verzet niet gegrond heeft verklaard, terwijl de opheffing of de schorsing van een bepaling van een werkplaatsreglement wettelijk niet mag worden afgeleid enkel uit de feitelijke omstandigheid, dat zij niet wordt toegepast, vermits naar luid van de in het middel aangehaalde bepalingen iedere wijziging van een oud werkplaatsreglement, vooraleer in werking te treden, ter kennis dient te worden gebracht van de werklieden op de bij de wet in gebiedende termen geregelde wijze, waaruit volgt dat de rechter over de grond geen uitwerking vermocht toe te kennen aan de wijziging, tot stand gekomen door de opheffing of de schorsing van een bepaling van het werkplaatsreglement van aanlegster in cassatie zonder inachtneming van de bij de in het middel aangehaalde wetsbepalingen voorgeschreven formaliteiten of althans zonder vast te stellen dat zulks al dan niet geschied;

Overwegende dat, ook al is het werkplaatsreglement niet het gevolg van een tussen de patroon en zijn werklieden gesloten akkoord, laatstgenoemden nochtans geacht worden daarmede ingestemd te hebben; dat het een integrerend deel uitmaakt van het arbeidscontract en wederzijdse verplichtingen schept;

Overwegende dat luidens artikel 10 van de wet van 15 Juni 1896 de in het werkplaatsreglement vervatte bepalingen met betrekking tot de arbeidsomstandigheden de partijen verbinden voor gans de duur der arbeidsovereenkomst, zo lang zij niet zijn gewijzigd met inachtneming van de formaliteiten en binnen de termijnen bepaald bij de wet (artikelen 7 en 8 van de wet van 15 Juni 1896);

Overwegende dat, bijaldien ook werd aangenomen dat het niet-toepassen van een bepaling van het werkplaatsreglement impliceert dat de patroon daarvan afziet, dergelijke afstand, daar hij niet in een regelmatige wijziging van het werkplaatsreglement is vastgelegd, niet als een opheffing krachtens overeenkomst zou kunnen gelden, waardoor voortaan de werklieden zouden bevrijd zijn van verplichtingen, voortvloeiende uit de bepalingen van het werkplaatsreglement;

Overwegende dat in casu de bestreden beslissing er uitdrukkelijk op wijst, dat de bepalingen van het werkplaatsreglement met betrekking tot het onverantwoord afwezig blijven van het werk geenszins gewijzigd zijn; dat derhalve door desondanks zijn beslissing te doen steunen op de enige grond dat, niettegenstaande de tekst van het werkplaatsreglement werd behouden, « generlei toepassing daarvan werd gemaakt, wat dient

te worden beschouwd zoal niet als een opheffing, dan toch als een schorsing van het artikel, dat betrekking heeft op het onverantwoord afwezig blijven van het werk», de bestreden beslissing haar beschikkend gedeelte niet wettelijk gerechtvaardigd heeft en de in het middel aangehaalde wetsbepalingen geschonden;

Om die redenen,

Verbreekt de bestreden beslissing;

Beveelt dat dit arrest zal worden overgeschreven in de registers van de Werkrechtersraad van het kanton Fontain l'Évêque en dat melding er van zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Werkrechtersraad te Charleroi, kamer voor arbeiders;

Voorzette kosten begroot jegens de eisende partij op de som van 2.514,— frank.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer — 13 November 1952.

Voorzitter : M. Bail.

Raadsheer-Verslaggever : M. de Clippele.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Belastingen op slijterijen. — Lastgever rechtstreeks vervolgbaar.

Krachtens artikel 8, § 3, van de wet van 29 Augustus 1919 is de lastgever aansprakelijk voor de belastingen op slijterijen en kan hij bij gebreke van betaling door hem, die feitelijk de zaak voor hem drijft, rechtstreeks vervolgd worden.

Doordat het bestreden vonnis voor de geldigheid van de vervolging van de lastgever een afzonderlijke tegen hem uitvoerbare rol als vereiste heeft gesteld, heeft het een vereiste gesteld, dat de wet niet kent.

Belgische Staat (Ministerie van Financiën) t/ Moroy K.

Gelet op het bestreden vonnis de 13 Juli 1948 gegeven in laatste aanleg door de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen;

Over het enig middel : schending van artikel 8, meer bepaald paragraaf 3, der wet van 29 Augustus 1919 op de drank-slijterijen,

doordat het bestreden vonnis ten onrechte beslist dat de belastingen, door een aangestelde wegens uitbating ener drank-slijterij verschuldigd, niet rechtstreeks tegen de lastgever opvonderbaar zijn, en dat het Bestuur zich vooraf tegen hem een titel moet verschaffen, zulks terwijl de vervolging tegen de lastgever rechtstreeks kan plaats hebben krachtens een dwangbevel, steunend op de inkohiering der door de uitbater verschuldigde belastingen;

Overwegende dat krachtens artikel 8, § 3, der wet van 29 Augustus 1919 de lastgever aansprakelijk is voor de belastingen betreffende de slijterijen en dat bij gebreke aan betaling door de zaakvoerder of door de aangestelde, de lastgever rechtstreeks kan vervolgd worden;

Overwegende dat het bestreden vonnis door voor de geldigheid van de vervolging een afzonderlijk tegen de lastgever uitvoerbare rol te vereisen aan de wet een voorwaarde toevoegt, welke zij niet voorziet;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden in de registers van de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant der vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten van de aanleg;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Leuven;

De kosten begroot op de som van 339,— frank.

RAAD VAN STATE

4e Kamer — 11 Februari 1953.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : M.M. Mast en Buch (verslaggever).

Auditoraat : M. Lenaerts, substituut.

Advocaat : Mr Marinower.

Rijksdienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid. — Klachtencommissie. — Commissie van beroep. — Bevoegdheid.

De klachtencommissie oordeelt souverain over de toedracht der feiten. Zij is nochtans niet gerechtigd, op grond daarvan, aan de vigerende wetgeving een draagwijdte te geven die ze niet bezit.

De commissie van beroep is bevoegd de beslissing van de klachtencommissie te niet te doen, wanneer zij oordeelt dat een wet, een besluit of een reglement werd overtreden.

Stellman t/ Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg (Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid)

Gezien het verzoekschrift dd. 21 Maart 1952;

.....

Overwegende dat het beroep strekt tot de vernietiging :

1° van de beslissing dd. 23 October 1951 van de klachtencommissie inzake werkloosheid te Antwerpen;

2° van de beslissing dd. 16 Februari 1952 van de commissie van beroep inzake werkloosheid, waarbij het beroep tegen de eerste beslissing ingesteld afgewezen werd; dat deze beslissing op 29 Januari 1952 aan verzoeker werd betekend;

Overwegende dat, wat de sub 1° bestreden beslissing betreft, het beroep niet ontvankelijk is, daar tegen deze beslissing beroep openstaat bij de commissie van beroep en verzoeker trouwens van dit recht gebruik heeft gemaakt;

Overwegende dat verzoeker, die sinds 27 Februari 1951 als diamantzager werkzaam was, op 19 April 1951 een aanvraag om werklozensteun indiende; dat de directeur van het gewestelijk bureau van de Rijksdienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid, op grond van de artikelen 75 en 76 van het organiek besluit inzake werkloosheid dd. 26 Mei 1945, op 7 Juli 1951 besliste dat verzoeker van af 20 April 1951 van het recht op werkloosheidsvergoedingen wordt uitgesloten omdat hij « de hoedanigheid van loontrekkende zelfstandige arbeider » niet bezit; dat verzoeker tegen deze beslissing bezwaar maakte bij de klachtencommissie te Antwerpen; dat bij beslissing dd. 23 October 1953 deze commissie de klacht ontvankelijk, doch ongegrond verklaarde; dat deze beslissing op de considerans steunt dat « rekening houdend met de bepalingen van artikel 76 van het organiek besluit van 26 Mei 1945, een arbeider slechts toelaatbaar kan beschouwd worden indien hij normaal onder het stelsel van het

arbeids- en bediendencontract te werk is gesteld en/of hij normaal zijn inkomsten haalt uit een als loon- of weddetrokkende verricht werk; dat er niet dient gesteund op enkele stortingen voor de maatschappelijke zekerheid om de aanneembaarheid van een arbeider te erkennen, maar dat er voorzeker rekening dient gehouden met het belang van het werk dat de steunaanvrager als loontrekkende heeft verricht en met zijn vroegere betrekkingen; dat uit de bestanddelen van het dossier blijkt dat de belanghebbende op het moment van zijn steunaanvraag slechts sporadisch arbeidsprestaties leverde en dat hij zijn bestaan in hoofdzaak uit een zelfstandige bedrijvigheid heeft gehaald, dewelke bovendien nog haar voortbestaan heeft; dat in deze omstandigheden niet blijkt dat het door betrokkene verrichte werk kan beschouwd worden als een regelmatige bezigheid die het zou mogelijk maken hem te erkennen als *normaal* te werk gesteld zijnde onder het regime van het arbeids- of bediendencontract;

Overwegende dat verzoeker op 26 November 1951 tegen deze beslissing beroep instelde; dat de commissie van beroep besliste dat « de klachtencommissie souverain geoordeeld heeft dat betrokkene niet normaal te werk gesteld was onder het arbeidscontract (artikel 76 van het besluit van de Regent van 26 Mei 1945) en dat hij derhalve niet toelaatbaar is »;

Overwegende dat, zo de klachtencommissie souverain over de toedracht der feiten oordeelt, zij nochtans niet gerechtigd is, op grond daarvan, aan de vigerende wetgeving een draagwijdte te geven die zij niet bezit; dat de commissie van beroep bevoegd is de beslissing van de klachtencommissie te niet te doen, wanneer zij oordeelt dat een wet, een besluit of een reglement werd overtreden;

Overwegende dat de bestreden beslissing op de toepassing van artikel 76 van het organiek besluit steunt wat betreft de normale tewerkstelling van de betrokkene;

Overwegende dat artikel 75, zoals het op de datum van het indienen van de aanvraag was gesteld, bepaalde dat « het voordeel van de bij dit besluit voorziene tegemoetkomingen verkrijgen, die tot werken geschikte loonarbeiders, die normaal onder het stelsel van het arbeids- of bediendencontract werkzaam zijn »; en dat luidens artikel 76 « beschouwd worden als normaal werkzaam onder het stelsel van de arbeids- of bediendenovereenkomst, ... de arbeiders die bijdragen storten voor de maatschappelijke zekerheid »;

Overwegende dat uit deze bepalingen blijkt dat het feit dat bijdragen worden gestort voor de maatschappelijke zekerheid, bewijst dat de betrokkene normaal werkzaam in onder het stelsel van de arbeids- of bediendenovereenkomst; dat ter zake de klachtencommissie te Antwerpen deze stortingen niet betwist en door deze vaststelling is gebonden; dat door uit deze vaststelling de door de besluitwet bedoelde gevolgen niet af te leiden, de klachtencommissie de artikelen 75 en 76 niet heeft geëerbiedigd; dat de commissie van beroep, door de beslissing van de klachtencommissie te bevestigen, eveneens bovenvermelde artikelen verkeerd heeft toegepast;

Overwegende dat de zaak naar de commissie van beroep dient verwezen,

Besluit :

Artikel 1. — De beslissing dd. 16 Januari 1952 van de commissie van beroep inzake werkloosheid is vernietigd.

Artikel 2. — Dit arrest zal op de registers van bovenvermelde commissie van beroep inzake werkloos-

heid worden overgeschreven en van dit arrest zal op de rand van de vernietigde beslissing melding worden gemaakt.

Artikel 3. — De zaak wordt naar de commissie van beroep inzake werkloosheid verwezen.

Artikel 4. — De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten, valt ten laste van de tegenpartij.

NOOT : Zie K. B. van 22 Juni 1951.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e Kamer. — 20 Februari 1952.

Voorzitter : M. Baers.

Raadsheren : M.M. de Foy en Mechelynck-Masson.

Openbaar Ministerie : M. Dijkmans.

Advocaten : Mrs Alex Dierxssens, Verachtert, De Peuter en d'Hermitte.

Onrechtmatige daad. — Aansprakelijkheid van de « meester » voor zijn ondergeschikte krachtens art. 1384, lid 3, B. W. — Wettelijk vermoeden zonder tegenbewijs van onvoorzichtigheid bij de aanstelling van personen. — Alleen geen aansprakelijkheid voor de volkomen buiten het dienstverband gepleegde daad. — Aansprakelijkheid van de meester, ook wanneer de ondergeschikte misbruik maakt van de hem toevertrouwde taak. — Materiële en zedelijke schade.

De aansprakelijkheid van de meester krachtens artikel 1384, lid 3, B.W., is gegrond op het wettelijk vermoeden zonder tegenbewijs van onvoorzichtigheid bij de aanstelling van personen. Daaruit moet logisch worden afgeleid, dat de aansprakelijkheid van degene die anderen aangesteld heeft, dient te worden aangenomen, zo dikwijls wordt bewezen dat de schade veroorzakende daad haar oorsprong vindt in de vermoede onvoorzichtige keuze en blijkt dat de schade veroorzakende daad niet zou zijn geschied, indien de dader niet door de meester was aangesteld. Daaruit volgt ook dat degene, die een ander heeft aangesteld, alleen dan niet aansprakelijk is, wanneer de schade veroorzakende daad in het geheel niets te maken heeft met het tussen dader en meester bestaande dienstverband.

Een dergelijke uitlegging van artikel 1384, lid 3, B. W. is geboden, gelet op de toestanden, waartoe in de tegenwoordige tijd het dienstverband aanleiding geeft. In vele gevallen is het onmogelijk in bijzonderheden de wijze van uitvoering van een gegeven opdracht te regelen, meer bepaald wat het besturen van een motorrijtuig betreft. Bij het toevertrouwen van een zo gevaarlijk gebruiksvoorwerp aan een ondergeschikte met de talloze mogelijkheden van verkeerd gebruik, van verleidingen op de weg en van misbruiken van allerlei aard, betekent de keuze van de ondergeschikte, dat men zich op hem verlaat voor al wat hij met dit voertuig zal verrichten.

Het is dan ook logisch dat de meester aansprakelijk is voor al de schadelijke gevolgen van zijn keuze, ook voor het misbruik, dat de ondergeschikte maakt van de hem toevertrouwde zaak.

Materiële en zedelijke schade : zie verder het arrest.

O. M. en Heylen-Vercammen en cs. b.p. t/
Van de Wouwer en Tuerlinckx.

Gezien de beroepen, ingesteld op 26 November 1951

door Tuerlinx, burgerlijk verantwoordelijk opgeroepen persoon, op 29 November 1951 door al de burgerlijke partijen tegen Van de Wouwer, verdachte, en Tuerlinx, burgerlijk verantwoordelijk opgeroepen persoon; op 29 November 1951 door het Openbaar Ministerie tegen Van de Wouwer, verdachte, en Tuerlinx, burgerlijk verantwoordelijk opgeroepen persoon; op 1 December 1951, door Van de Wouwer, verdachte, tegen al de beslissingen van het vonnis, tegen het vonnis, uitgesproken door drie rechters op 23 November 1951 door de Rechtbank van eerste aanleg van het arrondissement Turnhout, dewelke, rechtdoende in correctionele zaken, zegt dat het genoegzaam is bewezen dat verdachte op voormelde plaats en datum zich schuldig heeft gemaakt aan de feiten, hem ten laste gelegd onder letters A a) en b), alsmede aan het samenhangend feit, hem ten laste gelegd onder letter B, zoals deze hiervoren nader zijn omschreven;

dat de feiten onder letters A a) en b) samenlopen als zijnde door dezelfde materiële daad teweeggebracht, zodat deswege aan verdachte slechts één en wel de zwaarste straf moet worden opgelegd;

Veroordeelt verdachte :

1° wegens de samenlopende feiten, vermeld onder letters A a) en A b) tot een enkele gevangenisstraf van één jaar en een geldboete van 50,— frank, gebracht op 500,— frank;

2° wegens het samenhangend feit, vermeld onder letter B, tot een gevangenisstraf van een maand, de boete bij gebreke van betaling binnen de wettelijke termijn te vervangen door veertien dagen hechtenis;

Zegt dat voormelde geldboete verhoogd is met 90 opdecimen en gebracht op 500,— frank;

Verklaart verdachte bovendien gedurende een termijn van drie jaar vervallen van het recht een voertuig, een luchtschip of een rijdier te geleiden;

Zegt dat deze vervallenverklaring een aanvang zal nemen op de dag, waarop de voorgeschreven vermelding ervan op zijn identiteitskaart zal geschied zijn, ofwel vijf dagen nadat hij door de griffie zal uitgenodigd zijn te dien einde zijn identiteitsbewijs op voormelde griffie in te leveren of te doen inleveren;

Verwijst verdachte in de kosten, belopende tot heden 3.875,— frank, daaronder begrepen de tot op heden veroorzaakte kosten, som invorderbaar tegen verdachte bij lijfswang van 15 dagen;

Zegt dat er geen redenen zijn om de onmiddellijke aanhouding van verdachte te bevelen;

Verklaart gedaagde Tuerlinx burgerlijk verantwoordelijk voor en hoofdelijk gehouden met verdachte Van de Wouwer tot betaling der tegen deze laatste uitgesproken kosten.

Op burgerlijk gebied :

Zegt, om de beweegredenen in het vonnis aangehaald, dat gedaagde Tuerlinx als meester van verdachte verantwoordelijk is ingevolge artikel 1384, lid 3, van het Burgerlijk Wetboek voor de schade veroorzaakt door zijn ondgeschikte, verdachte Van de Wouwer;

Veroordeelt verdachte en de burgerlijk verantwoordelijke persoon Tuerlinx om hoofdelijk te betalen als schadevergoeding :

1° aan de burgerlijke burgerlijke partij Vercammen Elisabeth Maria, Augusta, weduwe Heylen Denis :

a) voor haar persoonlijk de som van 560.500,39 frank;

b) als moeder-voogdes over en beheerster der goederen van haar twee minderjarige kinderen, de som van 40.000,— frank;

2° aan de burgerlijke partij Heylen Karel, vader

van het slachtoffer Heylen Denis, de som van 2.500,— frank;

3° aan de burgerlijke partijen-erfgenamen van Daems Louisa, echtgenote van Heylen Karel, moeder van het slachtoffer Heylen Denis, de som van 2.500,— frank;

met de vergoedende intresten vanaf 21 Mei 1951, datum van het ongeval, op de som van 4.763,75 frank, de som van 3.000,— frank en de som van 1.000,— frank;

met de gerechtelijke intresten op het totale bedrag aan de burgerlijke partijen toegekend, vanaf 12 October 1951, datum van de aanstelling der burgerlijke partijen, en met de door deze partijen effectief veroorzaakte kosten, belopende te samen tot op heden 20.000,— frank;

verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij lijfswang en bepaalt de duur ervan op drie maanden;

Overwegende dat de beroepen regelmatig zijn naar de vorm en binnen de wettelijke termijn zijn ingesteld;

I. Over de openbare vordering :

Overwegende dat de onder A a en b en B ten laste gelegde feiten door de eerste Rechter vastgesteld ten laste van verdachte Van de Wouwer bewezen zijn gebleven door het onderzoek voor het Hof;

Overwegende dat de eerste Rechter terecht heeft beslist, dat het veroorzaken van de dood, ten laste gelegd onder A a en de verwondingen ten laste gelegd onder A b het gevolg zijn van eenzelfde gebrek aan vooruitzicht of voorzorg;

Dat zowel voor wat feiten A a en b, als voor wat feit B betreft, een billijke toepassing der strafwet werd gedaan;

Dat de eerste Rechter terecht aan verdachte voor een termijn van drie jaar het recht heeft onttrokken een voertuig, een luchtschip of een rijdier te geleiden; dat echter dient te worden bepaald, dat de ontzegging aanvang zal nemen op de dag, waarop dit arrest kracht van gewijsde zal hebben verkregen;

Overwegende dat gedaagde beweent dat op het ogenblik van dit misdrijf verdachte Van de Wouwer voor eigen rekening handelde, zonder band van ondergeschiktheid met zijn meester en buiten de bediening, in dewelke hij gebruikt was en ook niet in het belang van gedaagde; dat hij, gedaagde, derhalve niet burgerlijk verantwoordelijk is voor verdachte, noch als dusdanig hoofdelijk met hem kan worden verantwoordelijk verklaard voor de gevolgen van bedoeld misdrijf;

Overwegende dat er dient op gewezen te worden, dat verdachte er door een ondgeschikte van gedaagde werd mede belast bedoelde autowagen naar de garage van gedaagde te Herentals te brengen; dat verdachte in gebreke bleef de auto in deze garage onder te brengen, en na zijn vrouw thuis te hebben opgeladen, naar de kermis reed en onderweg met bedoeld voertuig het ongeval veroorzaakte; dat ook vaststaat dat hij zich tijdens de rit Mol - Herentals had beginnen te bedrinken;

Overwegende dat de burgerlijke verantwoordelijkheid van artikel 1384, lid 3, B.W. gegrond is op het vermoeden juris et de jure van onvoorzichtigheid bij de aanstelling van personen;

Dat daaraan logisch dient te worden afgeleid dat de burgerlijke verantwoordelijkheid van degene, die anderen aangesteld heeft, dient aangenomen te worden, zo dikwijls wordt bewezen, dat de schade veroorzakende daad haar oorsprong vindt in de vermoede onvoorzichtige keuze en blijkt dat de schade veroorzakende

daad niet zou zijn geschied, indien de dader niet door de meester was aangesteld;

Overwegende dat daar ook uit volgt dat degene, die anderen heeft aangesteld, dan alléén aan de burgerlijke verantwoordelijkheid van artikel 1384, lid 3, B. W. vermag te ontsnappen, wanneer is bewezen dat de schade veroorzakende daad volkomen staat buiten het dienstverband tussen dader en meester;

Overwegende dat een dergelijke interpretatie van artikel 1384, lid 3, B.W. geboden is, gelet op de toestanden, waartoe het moderne dienstverband aanleiding geeft; dat het in vele gevallen onmogelijk is de details vast te leggen van de wijze van uitvoeren van een gegeven opdracht; dat dit meer bepaald kan worden gezegd van al wat het besturen betreft van een motorrijtuig, dat bij het toevertrouwen aan een ondergeschikte van een zo gevaarlijk tuig met de talloze mogelijkheden van slechte uitvoering, van verleidingen op de baan en van misbruiken van allerlei aard, de keuze van de ondergeschikte betekent dat men zich op hem verlaat voor al wat hij met dit voertuig zal verrichten; dat het dan ook maar logisch is, dat degene, die hem heeft aangesteld, instaat voor al de schadelijke gevolgen van zijn keuze, ook voor het misbruik, dat ingevolge die keuze wordt gemaakt van de toevertrouwde bediening;

Overwegende dat ter zake het verband tussen het ongeval en de bediening van verdachte duidelijk is; dat anderzijds dient te worden benadrukt dat de opdracht, die verdachte kreeg, niet eens was geëindigd toen zich het ongeval voordeed, vermits de wagen nog altijd niet in de garage Tuerlinx te Herentals was binnengebracht; dat de gedaagde dan ook volkomen het recht zou hebben gehad bevelen te geven aan verdachte, indien hij hem een ogenblik voor het ongeval aan het stuur van zijn wagen had ontmoet;

Dat het anderzijds duidelijk is, dat bedoeld ongeval niet zou zijn gebeurd, indien men voor het besturen van gedaagde's wagen niet iemand — namelijk de verdachte — had gekozen, die aan de verleidingen van de baan niet heeft kunnen weerstaan;

Overwegende dat uit wat voorafgaat volgt dat de eerste Rechter terecht de gedaagde Tuerlinx burgerlijk verantwoordelijk heeft verklaard voor en hoofdelijk gehouden met verdachte Van de Wouwer tot betaling der tegen deze laatste uitgesproken kosten.

II. Op burgerlijk gebied :

Overwegende dat door gedaagde subsidiair wordt beweerd, dat het slachtoffer zelf een fout zou hebben begaan en dat het namelijk op de rijweg zou zijn gestapt en dientengevolge zou zijn aangereden;

Overwegende dat deze blote bewering wordt tegengesproken door de uitdrukkelijke verklaringen van de getuigen Vervoort, Helsen, Van Orshagen, Boeckx, Bellens, Bleys en Vercammen;

Overwegende dat het ongeval uitsluitend te wijten is aan de schuld van verdachte;

Over de gevorderde bedragen :

Overwegende dat de bedragen toegekend voor begrafenis-kosten (4.763,75 frank), rouw-kosten (3.000,— frank) en eenmaal begrafenisdag (1.000,— frank) als verrechtvaardigd voorkomen.

Wat de materiële schade betreft, spruitende uit het loonverlies :

Overwegende dat de eerste Rechter terecht een basisloon aannam van 44.633,— frank 's jaars, zijnde het brutoloon (48.573,—), verminderd met 8 %; dat dit percentage inderdaad algemeen wordt aangezien

als vertegenwoordigende de uitgaven, die aan de aflijvige alléén ten goede kwamen en met het overlijden van deze laatste ook hun reden van bestaan verliezen;

Overwegende dat de levensduur waarmede rekening dient te worden gehouden, 30 jaar is en niet 29 jaar; dat de meest moderne levensduurtabel (Dillaert) een levensduur aangeeft van 35,82 jaar; dat derhalve de door burgerlijke partij gestelde levensduur van 30 jaar als een zeer gematigde raming voorkomt;

Overwegende dat tegen een rentevoet van 4,5 % (die, als zijnde de meest gebruikelijke, ook hier dient te worden aangenomen) en een levensduur van 30 jaar, het coëfficiënt 16.2889 bedraagt; en dat derhalve het kapitaal $44.633 \times 16.2889 = 827.032,47$ frank bedraagt; dat de aftrek van $1/3$ voor persoonlijk onderhoud van het slachtoffer als ten volle verrechtvaardigd voorkomt, zodat het toe te kennen kapitaal $727.032,47^{87} - 242.344,15^{97} = 484.688,31^{58}$ frank bedraagt;

Overwegende dat de eerste Rechter terecht, om beweegredenen, die het Hof tot de zijne maakt, heeft verklaard dat er van het kapitaal geen 10 % dient te worden afgetrokken;

Over de zedelijke schade voor de weduwe :

Overwegende dat uit dien hoofde een bedrag dient te worden toegekend van 100.000,— frank in hoofdsom.

Over de zedelijke schade aan ieder der twee minderjarige kinderen :

Overwegende dat er uit dien hoofde aan ieder der kinderen een bedrag van 30.000,— frank dient te worden toegekend.

Eis van burgerlijke partij Heylen Karel :

Overwegende dat de zedelijke schade door deze burgerlijke partij geleden billijk dient te worden geraamd op 5.000,— frank in hoofdsom.

Eis van burgerlijke partijen :

a) Jules Genens-Heylen;

b) Vercammen Elisabeth, weduwe Heylen Denis, handelende in haar hoedanigheid van moeder-voogdes en beheerster der goederen van haar twee minderjarige kinderen Heylen Jacqueline en Heylen Lode-wijk;

c) Albert Caers-Heylen;

Overwegende dat aan deze burgerlijke partijen gezamenlijk een bedrag dient te worden toegekend van 5.000,— frank in hoofdsom wegens vergoeding der zedelijke schade;

Om deze beweegredenen,

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak,

Gezien artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald, alsook artikel 211 van het Wetboek van Strafvordering aangeduid ter zitting door de heer Voorzitter;

I. Op strafrechtelijk gebied :

Bevestigt het bestreden vonnis met de enkele wijziging, dat de ontzegging tot voeren aanvang zal nemen de dag waarop dit arrest kracht van gewijsde zal hebben verkregen;

Veroordeelt verdachte en gedaagde hoofdelijk tot de kosten van hoger beroep jegens de openbare partij, deze kosten belopende 657,— frank;

Zegt dat de lijfswang, uitgesproken door de eerste

Rechter ten laste van verdachte wordt uitgebreid tot de kosten van hoger beroep;

Veroordeelt verdachte daarenboven tot de registratiekosten in debet, zijnde 12.014,— frank, kosten voorgeschoten door de Staat;

II. Op burgerlijk gebied :

Doet het bestreden vonnis te niet waar het verdachte en gedaagde hoofdelijk heeft veroordeeld om te betalen :

1° aan de burgerlijke partij Vercammen Elisabeth, weduwe Heylen Denis :

a) voor haar persoonlijk de som van 560.500,39 frank;

b) als moeder-voogdes en beheerster der goederen van haar twee minderjarige kinderen, de som van 40.000,— frank;

2° aan de burgerlijke partij Heylen Karel, vader van het slachtoffer Heylen Denis, de som van 2.500,— frank;

3° aan de burgerlijke partijen-erfgenamen van Daems Louisa, echtgenote van Heylen Karel, moeder van het slachtoffer Heylen Denis, de som van 2.500,— frank.

Wijzigende :

Veroordeelt verdachte en gedaagde hoofdelijk om te betalen :

1° aan de burgerlijke partij Vercammen Elisabeth, weduwe Heylen Denis :

a) ten behoeve van haar persoonlijk de som van 584.688,31 frank;

b) als moeder-voogdes en beheerster der goederen van haar twee minderjarige kinderen de som van 60.000,— frank;

2° aan de burgerlijke partij Heylen Karel de som van 5.000,— in hoofdsom;

3° aan de burgerlijke partijen-erfgenamen van Daems, echtgenote van Heylen Karel, moeder van het slachtoffer Heylen Denis, een gezamenlijk bedrag van 5.000,— frank in hoofdsom;

Bevestigt het bestreden vonnis wat de vergoedende en rechterlijke intresten betreft, alsook wat de lijfswang aangaat;

Veroordeelt verdachte en gedaagde hoofdelijk tot de burgerlijke kosten van hoger beroep jegens de burgerlijke partijen.

HOF VAN BEROEP TE GENT

Kamer van Inbeschuldigingstelling. — 15 April 1952.

Voorzitter : M. Van Winckel.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en De Vreese.

O. M. : M. Dumon, subst. procureur-generaal.

Onderzoeksrechter — Vermag niet te beslissen over zijn eigen bevoegdheid «ratione materiae».

De onderzoeksrechter vermag niet een beslissing te nemen aangaande zijn eigen bevoegdheid «ratione materiae» of daarop een bevelschrift te doen steunen. Indien hij oordeelt dat hij onbevoegd is, behoort hij de kwestie te onderwerpen aan de rechtsmacht van onderzoek, die alleen bevoegd is daarover te beslissen.

O. M. t/ V. en W.

Verdacht van : te K..., in 1951-1952 :

A. De eerste : door de banden van het huwelijk ge-

bonden zijnde met B..., die klacht indient, zich schuldig gemaakt te hebben aan overspel met de tweede;

B. De tweede : zich schuldig gemaakt te hebben aan medeplichtigheid aan het overspel van de eerste verdachte.

Gezien de vordering van de heer Procureur des Konings te Brugge dd. 11 Maart 1952, waarbij een verder onderzoek vanwege de onderzoeksrechter aangevraagd werd;

Gezien de beschikking van de heer onderzoeksrechter dd. 12 Maart 1952, waarbij de vordering van de heer Procureur des Konings afgewezen werd;

Gezien het hoger beroep door de heer Procureur des Konings dd. 12 Maart 1952 ingesteld;

Overwegende dat bedoeld hoger beroep ontvankelijk is en gegrond;

Overwegende dat in zijn klacht de echtgenoot B... verklaard had dat zijn vrouw op 30 December 1951 het echtelijk dak verlaten had om met W... te gaan wonen en alle beiden zich te K... waren gaan vestigen;

Overwegende dat op 27 Februari 1952 de verdachten op heterdaad betrapt werden en dat zij het misdrijf bekend hebben;

Overwegende dat zij ook verklaard hadden dat zij vanaf Augustus 1950 tot December 1951 geslachtsbetrekkingen zouden onderhouden hebben;

Overwegende dat de heer onderzoeksrechter aangaande deze laatste feiten geen bijzondere onderzoeksverrichting had uitgevoerd of bevolen;

Overwegende dat op 11 Maart 1952, nadat het dossier hem door de heer onderzoeksrechter medegedeeld was, de heer Procureur des Konings te Brugge voornoemde magistraat gevorderd heeft de verdachten te verhoren ten einde te vernemen waar zij zich tussen Augustus 1950 en 30 December 1951 ontmoetten;

Overwegende dat de heer onderzoeksrechter bij zijn bevelschrift dd. 12 Maart 1952 bedoelde vordering afgewezen heeft, omdat «er geen aanleiding bestaat bij ontstentenis van klacht om de feiten, gepleegd vóór 30 December 1951 te onderzoeken» en tevens verklaart : «Overwegende dat het overspel een klacht-delic is en een ogenblikkelijk misdrijf uitmaakt...»;

Overwegende dat de heer onderzoeksrechter zich derhalve onbevoegd «ratione materiae» verklaart om de vordering van de heer Procureur des Konings af te wijzen;

Overwegende nochtans dat zodoende de heer onderzoeksrechter zijn bevoegdheid te buiten is gegaan;

Overwegende trouwens dat een onderzoeksrechter niet gemachtigd is om een beslissing aangaande zijn eigen bevoegdheid ratione materiae te nemen of om daarop een bevelschrift te steunen;

Overwegende dat, indien hij oordeelt dat hij onbevoegd is, hij de toestand aan de onderzoeksrechtsmacht behoort voor te leggen; dat deze laatste uitsluitend bevoegd is om daarover een beslissing te treffen (zie Répertoire pratique de droit belge, V^o procédure pénale, n° 294 et 305, Les Nouvelles «La chambre du conseil» n°s 32 et 33, Hof van beroep te Brussel, 9 Juli 1942, Pasicrisis 1943, II, 5);

Overwegende dat, vermits het bevelschrift van de heer onderzoeksrechter om de redenen hierboven aangeduid zou dienen te worden te niet gedaan, het Hof, Kamer van inbeschuldigingstelling, de uitvoering van de taak van gerechtelijke politie, welke het voorwerp van de vordering van de heer Procureur des Konings te Brugge uitmaakt, overeenkomstig de bepalingen van art. 235 van het wetboek van strafvordering zou kunnen bevelen;

Overwegende nochtans dat het Hof eerst zal dienen te onderzoeken of de feiten, welke door deze vordering

bedoeld waren; aanleiding kunnen geven tot de openbare vordering;

Overwegende dat uit de thans ingewonnen inlichtingen blijkt dat bedoelde feiten, welke het misdrijf van overspel zouden kunnen uitmaken, niet het voorwerp van een klacht hebben uitgemaakt;

Dat uit de bewoordingen van de klacht, ingediend voor de latere feiten en uit de omstandigheden van de zaak blijkt, dat de echtgenoot van eerste verdachte misschien niet wenste dat de eerste feiten — voorwerp van de vordering — zouden aanleiding geven tot rechterlijke vervolgingen;

Overwegende derhalve dat het in de huidige stand van het onderzoek niet mogelijk is op de vordering van de heer Procureur des Konings in te gaan;

Om deze redenen :

Gelet op de bepalingen van de artikelen 387, 388 van het W. vK. S., 2 van de wet dd. 17 April 1878, 61, 135, 218, 539 van het Wetboek van Strafvordering en op de wet dd. 15 Juni 1935 betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken;

Vordert :

Dat het aan het Hof, Kamer van Inbeschuldigingstelling, behage, het bevelschrift dd. 12 Maart 1952 van de heer onderzoeksrechter te niet te doen en te bevelen dat de stukken van het onderzoek aan de heer Procureur des Konings te Brugge zullen terug overgemaakt worden om te handelen als naar rechte.

.....
Het Hof, gelet op artikelen 13 en 14 van de wet van 15 Juni 1935;

Overnemende de beweegredenen van het Openbaar Ministerie;

Ontvangt het hoger beroep, verklaart het gegrond;

Doet te niet het bestreden bevelschrift dd. 12 Maart 1952 van de heer onderzoeksrechter en beveelt dat de stukken van het onderzoek aan de heer Procureur des Konings te Brugge zullen terug overgemaakt worden om te handelen als naar rechte.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer — 14 Juli 1952.

Voorzitter : M. Van Winckel.

Raadsheren : M.M. van Mallegem en De Vreese.

O. M. : M. Mattheijs, subst. Procureur-Generaal.

Actio Pauliana. — Beoordeling van de benadeling der schuldeisers. — Bedrieglijk opzet. — Waardevermeerdering van het goed door toedoen van de koper.

Voor de toewijzing van de « actio Pauliana » is het niet de vraag of de vordering van de schuldeisers na de door de « Pauliana » gewraakte handeling in theorie nog voldoende of zelfs nog betere dekking heeft, maar dient de vraag of de schuldeisers al dan niet zijn benadeeld te worden onderzocht met het oog op de praktische mogelijkheid van inning der schuld.

Een hypothecaire schuldvordering met onbepaalde vervaldag, boven dewelke een andere vordering ten belope van de koopprijs van het bezwaarde goed bevoorrecht is, kan in werkelijkheid niet te gelde worden gemaakt.

Waar het onroerend goed, dat zonder de verkoop, waarvan de herroeping wordt gevorderd, gemakkelijker door de schuldeisers kon worden te gelde ge-

maakt, het enig vermogen is van de schuldenaar, zijn de schuldeisers zonder twijfel benadeeld.

Uit de omstandigheden blijkt in het onderhavige geval duidelijk verkopers bedoeling om zijn eigendom aan het verhaal van zijn schuldeisers te onttrekken. Ook de medeplichtigheid van de koopster (schoondochter van de verkoper) aan het bedrog staat buiten twijfel.

Bij herroeping van de verkoop moet het verkochte goed met al zijn aanhorigheden als verhaalsobject van de schuldeisers in het vermogen van de verkoper terugkeren. Daar de « actio Pauliana » haar grond vindt in de benadeling van de schuldeisers door de bedrieglijke handeling van de schuldenaar, mogen de schuldeisers door de herroeping van die handeling niet bevoordeeld worden. Wanneer het verkochte goed door toedoen van de koper is verbeterd, moet de met zijn uitgaven overeenstemmende hogere waarde alleen hem ten goede komen en hebben de schuldeisers, op wier vordering de herroeping wordt uitgesproken, alleen verhaal op de waarde van het goed in zijn vorige toestand. Het verschil in waarde mag derhalve door de uitgewonnen koper van de opbrengst bij executie worden afgehouden.

Ook kan de koper de herroeping zelve of de tenuitvoerlegging van het op de « actio Pauliana » gewezen vonnis voorkomen door de waarde van het goed in zijn vorige toestand ten behoeve van de benadeelde schuldeisers te voldoen.

V. E. en W. t/ V. W. en cs.

Over de onafhankelijkheid van het hoger beroep :

Overwegende dat de conclusie, waarbij de consoorten V. W. de niet-ontvankelijkheid tegenwerpen van het hoger beroep tegen Irma K. op een materiële vergissing berust;

dat inderdaad deze oorspronkelijke eiseres in de loop van de procedure vóór de eerste rechter is overleden; dat het geding door haar wettelijke erfgenamen werd hervat en dat zij dan ook needs in het beroepen vonnis niet meer vermeld is als een der partijen, tussen dewelke dit vonnis werd gewezen;

dat zo bij misslag haar naam in de akte van hoger beroep nog is vermeld, deze akte haar vanzelfsprekend niet werd betekend, zoals trouwens daarin uitdrukkelijk staat geschreven;

Overwegende dat het hoger beroep ten aanzien van de consoorten V. W. zelf regelmatig is naar de vorm en tijdig werd ingesteld;

Over de ontvankelijkheid van de oorspronkelijke eis :

Overwegende dat appellanten zich voor het Hof niet meer beroepen op de in eerste aanleg tegengeworpen exceptie van niet-ontvankelijkheid;

dat de ongegrondheid van die exceptie ten andere door het beroepen vonnis afdoende werd bewezen;

Over de grond van de zaak :

a) *Wat de benadeling aangaat :*

Overwegende dat appellanten vergeefs trachten te doen aannemen dat, waar de koopprijs onder tijdsbepaling betaalbaar is, de schuldeisers door de litigieuze verkoop niet zijn benadeeld, vermits zij de tegenwaarde van het verkochte eigendom onder vorm van een — van ruime zekerheid voorziene — tijd-vordering in het vermogen van hun schuldenaar terugvinden;

Overwegende dat de vraag niet is of theoretisch de schuldvordering van de geïntimeerden na de door de actio Pauliana bestreden handeling nog voldoende — of zelfs beter, zoals appellanten beweren — gedekt is; dat de vraag of de schuldeisers zijn benadeeld, dient te worden onderzocht uit het standpunt van de *practische mogelijkheid* van inning der schuld;

Overwegende dat een hypothecaire schuldvordering met onbepaalde vervaldag en boven dewelke een andere ten belope van de koopprijs van het bezwaarde goed bevoorrecht is, in werkelijkheid niet te verzilveren is;

dat zowel in geval van beslag onder derden, als in geval van — trouwens van de willekeur van hun schuldenaar afhangerende — overdracht van diens inschuld, geïntimeerden toch immer op de clausule van tijdsbepaling in de litigieuze verkoopakte zullen stuiten;

Overwegende dat, waar het litigieus eigendom — dat zonder de verkoop, waarvan de herroeping wordt gevorderd — gemakkelijk door de schuldeisers te gelde kon worden gemaakt — het enig bezit is van de schuldenaar, de benadeling van de oorspronkelijke eisers geen de minste twijfel lijdt;

b) *Wat het bedrag betreft :*

Overwegende dat zowel het tijdstip waarop de litigieuze verkoop werd gesloten — nl. op het ogenblik, dat het tussen derde appellant en de geïntimeerden hangend rechtsgeding tot ontbinding en vereffening der tussen hen bestaande feitelijke vereniging in een stadium was gekomen, waar de veroordeling van derde appellant tot betaling van een aanzienlijk saldo aan de geïntimeerden en, zoals die veroordeling later door de Rechtbank van Koophandel te Oostende werd uitgesproken en door het Hof bevestigd, in het verschieft kwam — als de bedongen voorwaarden, nl. koopprijs betaalbaar 6 maand na het overlijden van de verkoper en afstand van diens voorrecht ten behoeve van de bank, die op hetzelfde ogenblik tot zekerheid van een aan de koopster geopend krediet een hypothecaire inschrijving nam voor een hoger bedrag dan de verschuldigd gebleven koopsom — klaar en duidelijk verkopers bedoeling laten uitschijnen om zijn bezit aan de greep van zijn schuldeisers te onttrekken;

dat de beschouwingen, door appellanten omtrent die voorwaarden van de litigieuze verkoop uiteengezet, niet van aard zijn de evenvermelde overtuiging van het Hof aan het wankele te brengen;

Overwegende dat ook de medeplichtigheid van de koopster aan het gepleegde bedrag niet te betwijfelen valt; dat het volstaat op te merken dat de verkoper de schoonvader is van de koopster en met zijn zoon en diens vrouw één gezin vormt; dat de stukken van het proces tussen derde appellant en de geïntimeerden nu aan deze, dan aan gene van de gezinsleden werden betekend, zodat de koopster voorzeker op de hoogte was van de financiële toestand van haar schoonvader;

dat daarbij de voorwaarden zelf, waaronder de verkoop gesloten werd, noodzakelijk de medecontractanten bewust moesten maken van het tegenover de schuldeisers gepleegd bedrag;

Over de subsidiaire conclusiën van appellante :

Overwegende dat appelante V. E., die ondertussen het huis heeft afgebroken en herbouwd, in de tweede plaats vordert dat de gevolgen van de herroeping zouden beperkt worden tot de waarde van het goed op het ogenblik van de betwiste verkoop en verder vraagt

om toegelaten te worden die waarde door alle rechtsmiddelen te bewijzen;

Overwegende dat deze vordering in haar eerste onderdeel in principe gegrond is;

dat inderdaad hoewel als gevolg van de herroeping van de verkoop ten nadele van hem, die te kwader trouw handelde, het verkochte goed *met al zijn aanhorigheden als onderpand* van de bedrogen schuldenaar in het vermogen van de verkoper dient te worden teruggebracht, nochtans niet uit het oog mag worden verloren dat de actio Pauliana steunt op het nadeel, dat de bedrieglijke handeling aan de schuldeiser veroorzaakt, zodat de draagwijdte van de herroeping in verhouding met dit nadeel moet blijven en voor de schuldeiser nooit een bron van voordeel mag worden;

dat op grond van dit principe, wanneer het verkochte goed door de koper werd verbeterd, de met zijn uitgaven overeenstemmende hogere waarde hem moet blijven toekomen en de schuldeiser, die de herroeping bekomt, enkel op de waarde van het goed in zijn vorige toestand zijn rechten kan doen gelden;

dat er dus aanleiding is om die vorige waarde na te gaan, hetzij om bij aftrek daarvan vast te stellen welk aandeel van de prijs, waarvoor het goed op vervolging van de schuldeiser zal verkocht worden, door de uitgewonnen koper mag worden afgehouden, hetzij om op grond hier van de waarde te bepalen met welke vergoeding de koper zich aan de vordering tot herroeping zelf of aan de tenuitvoerlegging van het op die vordering gewezen vonnis kon onttrekken;

Overwegende echter dat in casu hiertoe geen onderzoek meer dient te worden ingesteld;

Overwegende immers dat de vaste bestanddelen der zaak — en wel namelijk de verhuring dd. 19 Juni 1946 met optie van koop voor 500.000 frank en de hogervermelde kredietopening met hypothecaire inschrijving ten belope van 330.000 frank — hierbij rekening houdend met de speelruimte door de ernstige kredietinstellingen bij het afsluiten van zulke overeenkomsten steeds vereist — het bewijs meebrengen dat het litigieuze goed in zijn vroegere toestand en gelet op de hypothecaire schulden, die het destijds bezwaarden, alleszins een waarde had, die het bedrag der schuldvordering van de geïntimeerden nog aanzienlijk overtrof;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935; alle verdere of strijdige conclusiën verwerpend, ontvangt het hoger beroep; verklaart het ongegrond; bevestigt het beroepen vonnis;

Veroordeelt appellanten in de kosten van de aanleg;

Beveelt de inschrijving van het onderhavige arrest onder die van de oorspronkelijke vordering, gedaan ten hypotheekkantore te Brugge, de 7e Juni 1950, ten rande van de overschrijving der herroepen akte, boek 7690, n° 1.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

5e Kamer. — 3 Juni 1952.

Voorzitter : M. Rollier.

Rechters : M.M. Van Hoogenbemt en Van Wesemaal.
O.M. : M. Châtel.

Advocaten : Mrs. Blanchaert (Gent) en Limpens.

1. **Bevoegdheid (in burgerlijke zaken). — Bevoegdheid ten aanzien van geschillen, die verband houden met vorderingen tot vergoeding van schade uit arbeidsongeval. — Bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank om ten gronde te oordelen over vorderingen, die zij acht tot haar bevoegdheid te behoren (art. 473, lid 3, Rv). — Bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank, rechtsprekend als rechtbank van koophandel. — De akte van hoger beroep vervangt een citatie.**
2. **Gezag van gerechtelijk gewijsde. — Begrip « oorzaak » in de zin van art. 1351 B.W.**

1. *Aan de Vrederechter is een buitengewone bevoegdheid toegekend om kennis te nemen van alle geschillen, die in verband staan met de vergoeding van de door slachtoffers van een arbeidsongeval geleden schade, alsmede van de geschillen tussen werkgever en verzekeraar omtrent het bestaan, de geldigheid en de omvang van de verzekering; deze buitengewone bevoegdheid strekt zich echter niet uit tot geschillen tussen verzekeraar en werkgever, waarbij het slachtoffer niet betrokken is. Zo valt de vordering van de werkgever tegen de verzekeraar, strekkende tot terugbetaling van de door de werkgever voorgeschoten vergoedingen, buiten de bevoegdheid van de Vrederechter, doch behoort normaal tot de bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel.*

De Burgerlijke Rechtbank, rechtsprekend in hoger beroep, is bevoegd ten gronde te oordelen over de vorderingen, die zij acht tot haar bevoegdheid te behoren (artikel 473, lid 3, Rv., gewijzigd bij artikel 13 der wet van 15 Maart 1932).

Het feit dat de Burgerlijke Rechtbank op grond van artikel 33 der wet van 18 Juni 1869 ook als Rechtbank van Koophandel optreedt, verandert geenszins het wezen of de natuur der Rechtbank, die steeds een Burgerlijke Rechtbank blijft, wier rechtsmacht zich ook uitstrekt tot geschillen, die in een rechtsgebied, waar een Rechtbank van Koophandel gevestigd is, niet zouden behoren tot de bevoegdheid ener Rechtbank van eerste aanleg. Derhalve is de Burgerlijke Rechtbank « ratione materiae » bevoegd om van het onderhavig geschil kennis te nemen, ofschoon het door de akte van hoger beroep aanhangig is gemaakt voor de Rechtbank van eerste aanleg, rechtsprekend in burgerlijke zaken. De akte van hoger beroep vervangt een citatie, zodat de kosten van deze akte door de verliezende partij moeten worden gedragen.

2. *Als « oorzaak » van de eis in de zin van artikel 1351 B.W. (gezag van gerechtelijk gewijsde) moet worden beschouwd het juridisch feit, waaruit een ingeroepen recht voortvloeit; een nieuw « middel » mag niet worden vereenzelvigd met een « nieuwe oorzaak », ten einde de exceptie van gerechtelijk gewijsde af te weren. Daar de juridische oorzaak van de vordering van appellante evenals in het vorig geding het door haar ingeroepen bedrog is, al beroept zij zich thans op in een ander tijdvak gebeurde feiten, wordt de exceptie van gerechtelijk gewijsde terecht opgeworpen.*

N.V. Belgische Verzekeringsmij van de Middenstand t/ Pensaert en cs.

Gezien de stukken, waaronder het vonnis van de heer Vrederechter van het kanton Zele, dd. 23 November 1949, in regelmatig afschrift overgelegd, waartegen de N.V. « Belgische Verzekeringsmaatschappij van de Middenstand » tijdig en regelmatig in hoger beroep is gekomen (voormeld vonnis geboekt te Zele, de 16 December 1949, deel 8, blad 29, vak 6. Ontvangen : 176 fr. De Ontvanger get. *Cerpentier*);

De Rechtbank ontvangt het hoger beroep en, er over beslissende :

Overwegende dat op Zaterdag 22 Juni 1946, om 17.45 uur, de werkmans Theofiel Rogiers, die pas enkele uren in dienst was van de firma Pensaert te Zele, van een wagen is gevallen, die hij hielp lossen; dat de firma Pensaert de polis van verzekering tegen arbeidsongevallen n° 4.703, dd. 26 November 1937 had aangegaan bij de N.V. « Belgische Verzekeringsmaatschappij van de Middenstand »;

Overwegende dat bij in kracht van gewijsde gegaan vonnis dezer Rechtbank, rechtdoende in hoger beroep, dd. 19 Maart 1948, tussen partijen Theo Rogiers en de firma Pensaert beslist werd dat bedoelde val een arbeidsongeval was; dat de firma Pensaert haar verzekeringsmaatschappij, zijnde huidige beroepster, in volledige vrijwaring riep bij exploit van deurwaarder Maryns, te Gent, dd. 16 Juni 1948; dat bij vonnis van de heer Vrederechter te Zele, dd. 10 November 1948, bekrachtigd bij in kracht van gewijsde gegaan vonnis dezer Rechtbank, rechtsprekend in hoger beroep, dd. 1 Juli 1949, de firma Pensaert buiten zake gesteld werd en de N.V. « Belgische Verzekeringsmaatschappij van de Middenstand » veroordeeld werd het slachtoffer Th. Rogiers te vergoeden op grond van de wettelijke basis, ter ontlasting van de firma Pensaert;

Overwegende dat de consoorten Pensaert thans aanvoeren, dat ze een som, groot 8.769,20 frank aan Th. Rogiers uitbetaald hebben ingevolge bedoeld arbeidsongeval, wat niet wordt betwist; dat, steunende op hogervermelde vonnissen van de heer Vrederechter te Zele, dd. 10 November 1948 en van deze Rechtbank, dd. 1 Juli 1949, zijn bij exploit van deurwaarder R. Maryns, te Gent, dd. 14 September 1949, de N.V. « Belgische Verzekeringsmaatschappij van de Middenstand » vóór de heer Vrederechter te Zele hebben gedagvaard ten einde terugbetaling dezer som te bekomen; dat de eerste rechter bij het vonnis a quo, deze eis heeft ingewilligd;

Overwegende dat beroepster zowel de bevoegdheid van de eerste Rechter als de grond zelf van de vordering betwist en van haar kant, thans bij wedereis, van de consoorten Pensaert de betaling vordert ener som, groot 65.417,20 frank + 10.000 frank = 75.417,20 frank;

Over de bevoegdheid :

Overwegende dat aan de Vrederechter een buitengewone bevoegdheid toegekend is om kennis te nemen van alle geschillen in verband met de vergoedingen ten behoeve van de slachtoffers van een arbeidsongeval alsook van de geschillen tussen werkgever en verzekeraar omtrent het bestaan, de geldigheid en de uitgebreidheid van de verzekering; dat deze buitengewone bevoegdheid zich echter niet uitstrekt tot gedingen tussen verzekeraar en werkgever, waarbij het slachtoffer niet betrokken is; dat aldus de vordering van de werkgever tegen de verzekeraar, strekkende tot terugbetaling der voorgeschoten vergoedingen, buiten de bevoegdheid van de Vrederechter valt (Rép. Prat., V°, *Accident de Travail*, n° 243 en 248-4°), doch

normaal tot de bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel behoort (Verbreking, 15 Maart 1929, Pas. 1929, I, 126; Beroep Luik, 5 Juli 1939, Bull. Ass. 1940, blz. 25; Beroep Brussel, 26 Mei 1937, Bull. Ass. 1937, blz. 337);

Overwegende dat de eerste Rechter dus onbevoegd was; dat de Burgerlijke Rechtbank, rechtsprekend in hoger beroep, bevoegd is ten gronde te oordelen over de vorderingen, die zij acht tot haar bevoegdheid te behoren (artikel 473, lid 3, Rv., gewijzigd bij artikel 13 der wet van 15 Maart 1932);

Overwegende dat de Burgerlijke Rechtbank te Dendermonde, op grond van artikel 33 der wet van 18 Juni 1869, ook als Rechtbank van Koophandel optreedt; dat die uitgebreidere jurisdictie echter geenszins het wezen of de natuur der Rechtbank verandert, die steeds een Burgerlijke Rechtbank blijft, wier jurisdictie zich ook uitstrekt tot zaken die aan de bevoegdheid ener Rechtbank van eerste aanleg zouden onttrokken zijn in rechtsgebieden waar Rechtbanken van Koophandel zijn gevestigd; dat derhalve deze Burgerlijke Rechtbank wel bevoegd is *ratione materiae* om van onderhavig geschil kennis te nemen, alhoewel de zaak door de akte van hoger beroep aanhangig gemaakt werd vóór de Rechtbank van eerste aanleg, rechtsprekend in burgerlijke zaken (zie Verbreking, 13 Maart 1930, Pas. 1930, I, 159; zie ook Verbreking 24 Februari 1949, Pas. 1949, I, 164, alsook de noot van Ch. Van Repingen, verschenen in het « Journal des Tribunaux » 1949, blz. 561; en verder de artikelen van J. Vandevelde-Winant in het « Journal des Tribunaux » 1949, blz. 65, en in het « Journal des Tribunaux » van 26 Maart 1950, blz. 204, n°s 28 en volgende);

Overwegende dat de gemeente Zele gelegen is binnen het rechtsgebied van de Burgerlijke Rechtbank te Dendermonde, rechtsprekend in zaken van koophandel; dat de territoriale bevoegdheid dezer Rechtbank niet betwist wordt en overigens niet van openbare orde is;

Overwegende dat de zaak ingeleid werd vóór de eerste kamer dezer Rechtbank ter zitting van 13 December 1951, waar zij regelmatig werd verzonden naar deze vijfde kamer, die dus wel bevoegd is om van het geding kennis te nemen;

Overwegende dat geïntimeerden dus de gerechtskosten van de nutteloze eerste instantie moeten dragen; dat echter de akte van hoger beroep nuttig een citatie vervangt en de kosten van deze akte dus door de verliezende partij zullen moeten gedragen worden;

Ten gronde :

Overwegende dat reeds ter gelegenheid van het vroegere geschil tussen partijen, waarover beslist werd bij vonnis dezer Rechtbank, dd. 1 Juli 1949, huidige beroepster opgeworpen heeft, dat de firma Pensaert vervallen was van alle recht op verzekering, omdat Rogiers « niet bij het begin zijner dienstneming werd ingeschreven in het loonboek » en dat « deze verzwijging van aard was om de cijfers te wijzigen, waarop de premie verschuldigd was », zodat de firma Pensaert « alle rechten, haar door de polis verleend, verliest » (artikel 5, par. 1 en 2 der verzekeringspolis n° 4703);

Overwegende dat deze argumentatie toentertijd niet aanvaard werd en bij in kracht van gewijsde gegaan vonnis dezer Rechtbank, dd. 1 Juli 1949, huidige beroepster veroordeeld werd om ter ontlasting der firma Pensaert, die buiten zake gesteld werd, het slachtoffer Rogiers te vergoeden op grond der wettelijke basis;

Overwegende dat beroepster thans opnieuw, steu-

nende op hetzelfde artikel 5 der verzekeringspolis n° 4703, door hoger beroep en wedereis zich volledig wil onttrekken aan de gevolgen van dit vonnis, aanvoerende « dat de firma Pensaert tegenover haar bedrog heeft gepleegd door het verzwijgen van de lonen, die zij aan Th. Rogiers uitbetaald had, o.m. tussen 28 Mei en 12 Juni 1946, lonen die haar moesten aangeggeven worden om de berekening van het premiecijfer mogelijk te maken » (artikel 5 der polis n° 4703);

Overwegende dat geïntimeerde hiertegen de exceptie van het rechterlijk gewijsde inroept;

Overwegende dat als « oorzaak » van een vordering dient te worden beschouwd het juridisch feit, waaruit een ingeroepen recht voortvloeit; dat een nieuw « middel » natuurlijk niet mag worden vereenzelvigd met een « nieuwe oorzaak » om de exceptie van gerechtelijk gewijsde te ontzenuwen;

Overwegende dat, zelfs indien huidige beroepster tijdens het vorig geding aan de firma Pensaert enkel het bedrog van 22 Juni 1946 aanwreef, terwijl zij thans steunt op soortgelijk bedrog, gepleegd tussen 28 Mei en 12 Juni 1946, zij steeds al deze feiten beschouwd heeft als het « bedrog », voorzien bij artikel 5 der verzekeringspolis n° 4703, dat als reden van verval kan worden ingeroepen;

Overwegende dat het ingeroepen « bedrog » thans de juridische oorzaak van de vordering van beroepster is, evenals tijdens het vorig geding; dat beroepster trouwens bij pleidooien uitdrukkelijk verklaarde, dat het hier een nieuw « middel » gold;

Overwegende dat in aanwezigheid van het in kracht van gewijsde gegane vonnis dezer Rechtbank, dd. 1 Juli 1949, en gelet op de identiteit van voorwerp, van de oorzaak en van partijen in het vroeger en in het huidig geding, de exceptie van gerechtelijk gewijsde terecht opgeworpen wordt, zodat de Rechtbank niet gerechtigd is de grond van de vordering van beroepster te onderzoeken;

Om deze redenen,

De Rechtbank, rechtdoende in hoger beroep, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart het hoger beroep gedeeltelijk gegrond; doet dienvolgens het vonnis a quo te niet met dien verstande, dat de eerste rechter onbevoegd was om van het geschil kennis te nemen; trekt verder de zaak tot zich, zoals voorzien bij artikel 473 Rv., en rechtdoende in zaken van koophandel, ten gronde uitspraak doende, veroordeelt de N.V. « Belgische Verzekeringsmaatschappij van de Middenstand », om te betalen aan Edmond Pensaert, aan Emiel Pensaert en aan de vennootschap onder gemeenschappelijke naam « Gebroeders Edmond en Emiel Pensaert », een totale som, groot 8.759,20 fr., vermeerderd met de gerechtelijke intresten;

Verklaart de wedereis van de N.V. « Belgische Verzekeringsmaatschappij van de Biddenstand » niet ontvankelijk;

Veroordeelt de oorspronkelijke aanleggers tot de kosten van de eerste instantie; legt de overige kosten, met inbegrip der kosten van hoger beroep, ten laste van de N.V. « Belgische Verzekeringsmaatschappij van de Middenstand ».

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

10 October 1952.

Voorzitter : M. Catfolis.

Rechters : MM. Meulemans en Deviaene.

Erfrecht. — Scheiding en deling. — Dubbelzinnig bezit van roerende goederen. — Geen beroep op art. 2279, lid 1, B.W. — Vorm van als overeenkomsten onder bezwarende titel vermomde schenkingen. — Pachtwaarde hoger dan bedongen pachtprijs : gedeeltelijke vermomde schenking. — Toepassing van artikel 922 B.W. — Schenking onder last te berekenen ten belope van haar nettowaarde. — Last ten behoeve van een derde uit te keren uit het eigen vermogen van de begiftigden.

Wanneer de kinderen van de erflaters, die van hun geboorte af steeds de ouderlijke hoeve bewoond hebben met hun ouders, roerende goederen terugvorderen, die behoren hetzij tot de stofferende huisraad, hetzij tot de uitrusting van de door de overledenen bewoonde hoeve, kunnen zij geen beroep doen op artikel 2278, lid 1, B. W., daar hun beweerd bezit dubbelzinnig is. Zij moeten dus hun recht op terugvordering bewijzen.

Als overeenkomsten onder bezwarende titel vermomde schenkingen behoeven niet in authentieke vorm te worden verleden, tenzij de bedoeling van vrijgevigheid duidelijk blijkt uit de bewoordingen zelve van de akte.

Indien de werkelijke pachtwaarde van de door de erflaters aan sommigen van hun kinderen verpachte onroerende goederen hoger blijkt te zijn dan de bedongen pachtsom, is er een gedeeltelijke vermomde schenking aanwezig, hetgeen echter niet belet dat de desbetreffende overeenkomst een pachtcontract blijft. Om de hoegrootheid van het beschikbaar gedeelte te bepalen, moet in zodanig geval een opsomming worden gemaakt van alle de goederen, die op het tijdstip van het overlijden van de schenkers aanwezig waren en daarbij gevoegd het beloop der goederen, waarover bij giften onder de levenden beschikt is, berekend naar de staat, waarin zij zich op het stijdstip der gift bevonden hebben, en hun waarde op het ogenblik van het overlijden van de schenkers.

Er behoeft geen rekening te worden gehouden met de verbeteringen, die de begiftigden aan de geschonken gebouwen hebben aangebracht tussen de datum van de schenking en de data van het overlijden der erflaters. In aanmerking kunnen alleen komen de veranderingen, die hun oorsprong vinden in buiten de begiftigden gelegen oorzaken, b.v. de natuurlijke vermeerdering van de waarde der bomen door groei.

Een schenking onder last moet bij toepassing van artikel 922 B. W. enkel ten belope van de nettowaarde berekend worden en derhalve onder aftrek van de waarde van de last.

Een last ten behoeve van een derde moet worden beschouwd als een schuldvordering van de nalatenschap en derhalve worden gevoegd bij de bestaande goederen dezer nalatenschap, afgezien van het feit, dat deze schuldvordering gericht is tegenover legiti-marissen.

Daar in onderhavig geval de begiftigden bij het aanvaarden van de schenking echter op zich hebben genomen het bedrag aan de derde (kleinkind van de erflaters) met penningen uit hun eigen vermogen te zullen uitkeren, heeft de derde (kleinkind) een vordering tegen de begiftigden en kan de zgn. last

niet ingevolge artikel 922 B. W. bij de nalatenschappen worden gevoegd.

Van Overstijns en cs. t/ Van Overstijns en cs.

Gezien de stukken van het geding en namelijk :

1) de inleidende dagvaarding ten verzoeken van aanleggers aan verweerders betekend op 15 April 1948, bij geboekt exploit van het ambt van deurwaarder Meckhardt Léon te Leuven, strekkende tot de verkoop van de onroerende en roerende goederen van de gemeenschap, bestaan hebbende tussen wijlen Van Overstijns Guilielmus Ferdinandus en Nuage Ludovica, beiden overleden te Bierbeek, respectievelijk op 4 Juni 1946 en 15 Juni 1947, en van hun beider nalatenschappen;

2) het tussenvonnis dezer Rechtbank de dato 12 Juli 1948, waarbij akte werd gegeven aan partijen van hun akkoord om tot de bewerkingen van vereffening, rekening en deling over te gaan, waarbij deze verrichtingen werden bevolen met benoeming van de notarissen Roberti de Winghe en Bosmans, tevens belast met de verkoop van de onroerende goederen, voor zover de aangestelde deskundige, de heer Georges de Bruycker ertoe besluiten zou dat ze niet-verdeelbaar waren in natura;

3) het tweede tussenvonnis dezer Rechtbank de dato 11 October 1949 ingevolge de dagvaarding de dato 7 Mei 1949, houdende op akkoord der partijen, uitbreiding der zending van de deskundige en van de werkende notaris, in volgende zin : a) schatting door de deskundige van de waarde der goederen, begrepen in de schenking de dato 3 September 1943 door de beide overledenen aan de derde, vierde, vijfde en zesde verweerders, en der onroerende goederen nog afhange van de betwiste nalatenschappen, en dit op de data der overlijdens en op de dag der schatting; b) vaststelling door de werkende notaris van de massa van ieder der nalatenschappen, berekening van voorbehouden en beschikbaar gedeelte en bepaling der rechten van ieder der erfgenamen; c) vervolgens bepaling door de deskundige van het feit of van de nalatenschappen nog afhange onroerende goederen verdeelbaar zijn in natura, kavelforming in bevestigend geval en, in ontkennend geval, opmaken van de voordeligste verkaveling met het oog op de verkoop met schatting van iedere kavel;

4) het deskundig verslag de dato 28 Augustus 1950 van de heer Georges De Bruycker;

5) het ontwerp van vereffening en deling opgemaakt door de werkende notaris en zijn procesverbaal van de bezwaren en betwistingen de dato 23 Maart 1951;

Overwegende dat aanleggers opperen tegen : a) de schatting door de deskundige gedaan; b) de terugvorderingen van partij Van Lint; c) de pachtovereenkomsten afgesloten tussen de overledenen en de derde, vierde, vijfde en zesde verweerders; d) het ontwerp van vereffening en deling;

I. Wat de schatting van de deskundige betreft :

Overwegende dat aanleggers beweren dat de heer De Bruycker de waarde 1947 van de nog bestaande onroerende goederen in evenredigheid merklijk hoger heeft geschat dan dezelfde waarde van de reeds gegeven goederen, dit ten nadele van aanleggers;

Overwegende dat zij tot staving de cijfers De Bruycker vergelijken met de cijfers Porton, aangesteld door de heer Vrederechter van het tweede kanton Leuven om over te gaan tot de bewerkingen voorzien door de wet van 16 Mei 1900 op de kleine erfenissen;

Overwegende dat de cijfers van de schatting Porton respectievelijk voor de massa der goederen, de nog bestaande en geschonken goederen niet zijn 534.533.283.387 en 251.146, zoals blijkt uit de berekeningen van aanleggers, maar wel 594.533, 283.287 en 311.246; dat deze van de schatting De Bruycker respectievelijk zijn 533.085,25, 348.300 en 204.785,25 en niet 557.666, 348.300 en 200.366;

Overwegende dat het verschil tussen beide schattingen wat de nog bestaande goederen betreft : 348.300 — 283.287 = 65.013 frank, hoofdzakelijk voorkomt uit het feit dat de heer De Bruycker hogere eenheidsprijzen per Ha. heeft genomen dan de heer Porton;

Overwegende dat dit verschil echter niet bewijst dat de heer De Bruycker zich zou vergist hebben; dat zijn berekeningen integendeel het gevolg zijn van een dergelijke beschrijving van de desbetreffende goederen naar hun oppervlakte, aard, hoedanigheid en ligging en van een grondige ontleding van de voorhanden vergelijkingspunten;

II. Wat de terugvorderingen betreft :

Overwegende dat aanleggers terecht beweren dat verweerders het bewijs zouden dienen te leveren van hun rechten op de door hen teruggevorderde roerende goederen;

Overwegende immers dat volgende omstandigheden dienen in aanmerking genomen : a) de terugvorderingen hebben betrekking op voorwerpen, die behoren hetzij tot de stofferende huisraad, hetzij tot de uitrusting van de hoeve, door de overledenen bewoond; b) verweerders zijn de eigen kinderen van de overledenen; c) ze hebben vanaf hun geboorte steeds de ouderlijke hoeve bewoond met hun ouders;

Overwegende dat gemelde omstandigheden in ruime mate hun voorgewend bezit als verdacht hoofdens dubbelzinnigheid laten voorkomen; dat dit bezit derhalve niet als regelmatig kan worden bestempeld en verweerders niet laat genieten van de beschermende maatregel, voorzien bij artikel 2279 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat verweerders dan ook hun recht tot terugvordering hoeven te bewijzen; dat zij in hun besluiten er zich bij beperken te beweren dat zij dit bewijs hebben geleverd, doch in gebreke blijven deze bewerking op welke wijze ook te staven; dat zij verder evenmin aanbieden het bewijs van hun rechten te leveren;

Overwegende aldus dat deze terugvorderingen dienen verworpen te worden en dat de aangestelde notaris ze bij zijn berekeningen niet in aanmerking dient te nemen (cfr. De Page, T. V, n° 1054);

III. Wat de pachtovereenkomsten betreft :

Overwegende dat wijlen de echtgenoten Van Overstijns Guillelm., Nuage Ludovica aan de derde, vierde, vijfde en zesde verweerders bij onderhandse akten dd. 22 September 1941 en 1 November 1944, telkens voor een termijn van negen jaar in pacht gaven hun huis en landeigendommen tegen een jaarlijkse prijs van 1.800 frank voor het huis, 3 frank per are voor de bouwlanden en 1 frank per are voor de boslanden;

Overwegende dat aanleggers beweren dat deze overeenkomsten een vermomde gift uitmaken en dat zij daarenboven bij gebrek aan authentieke vorm nietig en niet-bestaande dienen verklaard, zodat de ermede belaste goederen als niet-verpacht dienen geschat;

Overwegende dat, zo artikel 931 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat de schenkingen onder levenden in authentieke vorm dienen gedaan, dit niet het geval is

voor de giften vermomd onder een contract ten bezwarenden titel, dewelke enkel de voorwaarden van geldigheid, vereist voor het aangewend bezwarend contract, moeten verenigen, tenzij het vrijgevig karakter van de opgenomen verbintenis duidelijk blijken zou uit de tekst zelf van de gebruikte akte (De Page, T. VIII, vol. I, n° 512; Burgerlijke Rb. Dendermonde, 24-1-1931, Pas. 1931, III, 128; Hof van Bercep Gent, 21-6-1923, Pas. 1932, II, 111, Burg. Rb. Dendermonde, 1-7-1933, Pas. 1934, III, 29 en Burg. Rb. Bergen 4-1-1942, Pas. 1942, III, 25);

Overwegende dat het, bij toepassing van de zoëven gemelde beginselen op de litigieuze overeenkomsten, blijkt dat de tekst van deze laatste geen enkele formule bevat van aard te laten uitschijnen dat de verhuring of de prijs ervan toegestaan werden met vrijgevege bedoelingen; dat deze tekst integendeel enkel en uitsluitend valt binnen het kader van een normaal pachtcontract;

Overwegende derhalve dat deze overeenkomsten niet in authentieke vorm dienden afgesloten en dat in de hypothesis van aanleggers er onder vermomde giften niet nietig en niet-bestaande dienen verklaard;

Overwegende dat om de aard van bedoelde overeenkomsten te bepalen naar de inhoud ervan er dient rekening gehouden met de volgende elementen : a) het bedrag van de bedongen pachtprijs; b) de schepping de dato 3 September 1943;

Overwegende dat het feit dat een lage pachtprijs werd bedongen, zowel in 1941 als in 1944, telkens namelijk 3.044 frank, niet bewijst dat deze contracten uitsluitend « animus donandi » werden toegestaan;

Overwegende immers dat in casu een locatieve prijs werd bedongen, dewelke niet te herleiden is tot nul en de vergelijking mogelijk maakt met de locatieve waarde der goederen; dat deze prijs, hoe laag hij ook weze, dan ook het ontstaan van een pachtcontract niet belet; (cfr. wat de verkoopprijs betreft het hoger geciteerd arrest van Gent dd. 21 Juni 1923);

Overwegende nochtans dat de eerste pachtovereenkomst de dato 22 September 1941 werd opgevolgd door een akte van schenking de dato 3 September 1943, waarbij aan de pachters een gedeelte der in pacht gegeven goederen in naakte eigendom werd geschonken; dat ruim een jaar daarop, namelijk op 1 November 1944, de eerste pachtovereenkomst werd herhaald;

Overwegende dat dit herhaald contract, meer nog dan het eerste er duidelijk op wijst dat het in de bedoeling der echtgenoten Van Oversteyns Guillelmus-Nuage Ludovica lag de derde, vierde, vijfde en zesde verweerders, zijnde de bij hen inwonende kinderen, in de mate van het mogelijke te belonen voor hun zorgen en derhalve te bevoordeligen; dat deze opeenvolgende akten aan bedoelde kinderen niet alleen de naakte eigendom van een gedeelte der onroerende goederen verzekerde, doch tevens het gebruik en het vruchtgebruik van al de onroerende goederen voor een lange termijn en onder zeer gunstige voorwaarden;

Overwegende nochtans dat de schenkers door het feit, dat ze een pachtprijs hebben bedongen, duidelijk hun inzicht hebben te kennen gegeven zich een zeker inkomen te verschaffen uit hun goederen;

Overwegende dat het behoren zou de locatieve waarde van de in pacht gegeven goederen op de data der beide pachtovereenkomsten deskundig te laten schatten ten einde eventueel te bepalen welke verschil er bestaat tussen de locatieve waarde en de werkelijk bedongen pachtprijs;

Overwegende immers dat, indien de locatieve waarde hoger blijkt te zijn dan de werkelijk bedongen pachtprijs, de litigieuze akten een gedeeltelijke gift inhouden, dat er alsdan een gedeeltelijke vermomming voor-

handen is, dewelke aan deze akten weliswaar hun karakter van pachtovereenkomsten niet ontnemt, doch ze tot het beloop van dit eventueel verschil laat gepaard gaan met een vermomde schenking (De Page, T. VIII, vol. 1, n° 9 G en 510);

Overwegende dat in voorkomend geval, het aldus door verweerders bekomen onrechtstreeks voordeel, overeenkomstig artikel 922 van het Burgerlijk Wetboek, ten einde berekening van het beschikbaar gedeelte, fictief bij de massa der bestaande goederen van de beide nalatenschappen zou dienen gevoegd, volgens zijn staat ten tijde van het verlenen ervan en volgens zijn waarde ten tijde van het overlijden van beide schenkers (cfr. De Page, T. VIII, 2, n° 1449, 2° en 4° en 1451 A);

IV. Wat betreft het ontwerp van vereffening en deling :

Overwegende dat aanleggers aan de werkende notaris het verwijt richten dat hij de inbreng van de schenkingen onder vorm van mindere ontvangst heeft berekend, als wanneer, volgens hun bewering het gedeelte van de schenking, dat het beschikbaar gedeelte overschrijdt, in natura dient ingebracht naar luid der artikelen 826 en 866 van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat op deze bewering in herinnering dient gebracht dat een van de punten van de opdracht van de deskundige, de Heer De Bruycker, luidens de vonnissen dezer Rechtbank dd. 13 Juli 1948 en 11 October 1949, erin bestond te bepalen of de onroerende goederen ja dan neen verdeelbaar zijn in natura en dat het vooralsnog de deskundige slechts mogelijk is geweest tot het vervullen van het eerste punt van zijn opdracht, namelijk de schatting der goederen, over te gaan, blijkens zijn verslag de dato 28 Augustus 1950;

Dat het de Rechtbank dan ook vooralsnog niet mogelijk is te bepalen of de afscheiding van de geschonken goederen behoorlijk kan geschieden;

Overwegende dat verweerders, partij Van Lint, terecht opmerken dat het ontwerp van vereffening verkeerdelijk aan de massa van de nog bestaande onroerende goederen, voor de berekening van het beschikbaar gedeelte volgens artikel 922 van het Burgerlijk Wetboek, de waarde geeft door de deskundige bepaald in 1950; dat aan deze massa de waarde dient verbonden ten tijde van het overlijden der beide erflaters, argument dat dient gehaald uit het feit dat gemeld artikel enkel de regels voor de schatting van de onder de levenden geschonken goederen bepaalt (cfr. De Page, T. VIII, 2, n° 1447);

Overwegende dat luidens hetzelfde artikel de goederen, zowel roerende als onroerende, voorwerp van de schenking de dato 3 September 1943, dienen geschat volgens hun staat op het ogenblik van de schenking doch volgens hun waarde ten tijde van het overlijden der beide erflaters;

Overwegende dat de verweerders hieruit ten onrechte afleiden dat er dient rekening gehouden met de verbeteringen door hen aan de gebouwen aangebracht tussen de datum van de schenking en de data der overlijdens; dat immers slechts deze veranderingen, die hun oorsprong vinden in oorzaken, vreemd aan de begiftigden, kunnen in aanmerking worden genomen, hetgeen wel het geval is voor de bomen, waarvan de omvang en derhalve de waarde gestegen is in dezelfde periode (cfr. De Page, T. VIII, 2, n° 1451);

Overwegende verder dat de schenking de dato 3 September 1945 werd gedaan onder de last voor de begiftigden binnen de zes maanden van het overlijden van

de langstlevende der schenkers een som van 80.000 fr. te storten in diens nalatenschap en binnen dezelfde periode een som van 20.000 frank te betalen aan het kleinkind der schenkers, de genaamde Swievers Marie Josée;

Overwegende dat deze schenking derhalve het karakter vertoont van een schenking met lasten, één dezer lasten rechtstreeks bedonken zijnde ten behoeve van de nalatenschap van één der schenkers, namelijk de langstlevende, de andere zijnde een beding ten behoeve van een derde (cfr. De Page, T. VIII, Vol. I, n°s 395 en 397);

Overwegende dat bij toepassing van artikel 922 van het Burgerlijk Wetboek, de schenkingen met lasten enkel ten belope van hun netto-waarde moeten gerekend worden en derhalve na aftrek van de lasten (cfr. De Page, T. VIII, 2, n° 1449, 12°) en niet, zoals verweerders verkeerdelijk beweren, zonder aftrek van de lasten;

Overwegende verder dat de last van 80.000 frank als een schuldvordering van de nalatenschap Nuage Ludovica dient bestempeld en derhalve dient gevoegd bij de massa der bestaande goederen, hetzij bij deze der fictief- verenigde goederen, daar het bedrag ervan vreemd is aan die beide massa's, de begiftigden bij het aanvaarden van de schenking de verbintenis opgenomen hebbende dit bedrag aan het kleinkind uit te keren met penningen uit hun eigen patrimonium en het recht van het kleinkind bestaande in een schuldvordering tegenover de begiftigden (cfr. De Page, T. VIII, 1, n° 397, C);

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Zetelende in eerste aanleg en vonnissende op tegenspraak,

Alle verdere of tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende als zijnde ongegrond;

Zegt voor recht dat de schatting verricht door de aangestelde deskundige, de heer De Bruycker, juist is en dat de cijfers ervan dienen aangenomen;

Zegt voor recht dat de terugvorderingen van verweerders, partij Van Lint, niet bewezen zijn, dat deze partij er tevens het bewijs niet van aanbiedt; verwierpt derhalve deze terugvorderingen;

Verklaart de pachtovereenkomsten de dato 22 September 1941 en 1 November 1944 geldig en bestaande en dat er derhalve dient rekening mede gehouden te worden bij de schatting van de goederen der nalatenschappen;

Geeft echter desbetreffend opdracht aan de reeds aangestelde deskundige, de heer De Bruycker, Georges te Kessel-Lo, in de aanwezigheid van al de partijen of na deze behoorlijk opgeroepen te hebben, en met behulp van alle nuttige vergelijkingspunten, de locatieve waarde van de in pacht gegeven goederen op de data der beide pachtovereenkomsten te schatten ten einde eventueel te bepalen welk verschil er bestaat tussen de aldus geschatte waarde en de werkelijk bedongen pachtprijs, dit alles in een met redenen omkleed verslag, aan de voet onder eed te bevestigen en neer te leggen ter griffie dezer Rechtbank binnen de twee maand van zijn aanstelling;

Zegt voor recht dat het vooralsnog niet mogelijk is te bepalen of al de partijen hun erfdeel in natura dienen te bekomen en of de inbreng van de geschonken goederen in natura dient te geschieden, gezien de deskundige voorlopig zijn opdracht, erin bestaande te bepalen of de onroerende goederen al dan niet behoorlijk in natura verdeelbaar zijn, nog niet kon vervullen;

Zegt dat de vereffening en verdeling zal gebeuren overeenkomstig het ontwerp van de heer notaris Roberti de Winghe;

Zegt nochtans dat de heer notaris ertoe gehouden is gezegd ontwerp als volgt te wijzigen;

1) aan de massa der nog bestaande onroerende goederen, voor de berekening van het beschikbaar gedeelte, de waarde te geven ten tijde van het overlijden der beide erflaters;

2) de roerende en onroerende goederen, voorwerp van de schenking de dato 3 September 1943, te schatten volgens hun staat ten tijde van de schenking, doch volgens hun waarde ten tijde van het overlijden der beide erflaters; derhalve geen rekening te houden met de verbeteringen door verweerders aan de gebouwen aangebracht in deze periode, doch wel met de ontvangstvermeerdering van de bomen in dezelfde periode;

3) enkel de netto-schenking, dus na aftrek van de lasten, bij de fictieve massa te voegen en de last van 80.000 frank als een schuldvordering van de nalatenschap Nuage Ludovica bij de bestaande goederen van deze laatste te voegen;

4) de last van 20.000 frank, zowel uit de bestaande als uit de fictieve massas te weren, deze som vreemd zijnde aan de beide nalatenschappen;

5) de terugvorderingen van verweerders, partij Van Lint, uit zijn berekeningen te weren;

Zegt dat deskundige De Bruycker, na voormelde berekeningen, zal overgaan tot het vervullen van het laatste punt van de zending hem bij hogervermeld vonnis de dato 11 October 1949 opgedragen;

Behoudt de kosten voor;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, spijs beroep en zonder borg.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

1e Kamer. — 2 December 1952.

Voorzitter : M. Soenen.

Rechters : M.M. De Clercq en Le Fevere de ten Hove.
Advocaten : Mrs. Beuselinck en H. Van Leynseele.

Raad van State en Rechter. — In hoever bindt een arrest van de Raad van State de rechter. — Artikel 107 Grondwet. — Toetsing van een Regentsbesluit aan de wet. — Strekking van de wet van 10 Mei 1940 en van het Wetsbesluit van 5 Mei 1944. — Onder toepasselijkheid van beide wetsbepalingen vallende overheidsdaad.

Een arrest van de Raad van State, waarbij een bestuursdaad wordt vernietigd, heeft gezag van gewijsde « erga omnes » en is dus ook voor de rechter bindend. De rechter vermag dan niet meer over de wettelijkheid van de vernietigde administratieve beslissingen te oordelen.

Een arrest van de Raad van State, waarbij een verzoek om vernietiging van een bestuursdaad wordt verworpen, heeft daarentegen geen gezag van gewijsde « erga omnes ». Krachtens art. 107 van de Grondwet mag de rechter inderdaad administratieve beslissingen slechts toepassen, voor zover deze in overeenstemming zijn met de wet. Het bestaan van de Raad van State kan dat recht van toezicht van de rechterlijke macht niet aantasten. Dit principe is absoluut; de rechter is dienvolgens ook nog bevoegd over de wettelijkheid van een administratieve beslissing te oordelen en desnoods te weigeren deze beslissing

ing toe te passen, zelfs indien de Raad van State, uitspraak doende tussen dezelfde partijen, het verzoek om vernietiging verworpen heeft.

De wet van 10 Mei 1940 regelt uitsluitend de overdracht van bevoegdheid in oorlogstijd en bepaalt welke overheidsorganen bevoegd zijn krachtens delegatie daden te verrichten en beslissingen te nemen, die normaal door andere organen moeten verricht of genomen worden. Artikel 7 van deze wet bedoelt de vernietiging van daden en beslissingen, uitgaande van een regelmatig aangestelde persoon, doch handelend krachtens delegatie van een ander.

Het Wetsbesluit van 5 Mei 1944, art. 5, slaat op daden van overheidspersonen, wier benoeming nietig is, ongeacht of deze daden verricht zijn krachtens delegatie van een ander orgaan of normaal tot de bevoegdheid behoren van het regelmatig benoemde overheidsorgaan.

Beide voormelde wetsbepalingen betreffen dus in principe van elkaar verschillende daden, zoals ook blijkt uit het verslag aan de Raad, behorend bij het Wetsbesluit van 5 Mei 1944.

Een beslissing, krachtens delegatie genomen door een persoon, wiens benoeming nietig is verklaard, valt gedeeltelijk onder toepassing van beide wetsbepalingen. Bij toepassing van art. 5, lid 1, van het Wetsbesluit van 5 Mei 1944, dient de beslissing, welke in feite genomen werd door iemand, wiens benoeming onregelmatig was, te worden aangezien als uitgaande van het regelmatige overheidsorgaan. Daar de beslissing, die geacht wordt te zijn uitgegaan van de regelmatige gezagsdrager, slechts krachtens delegatie genomen werd, zijn de bepalingen van de wet van 10 Mei 1940, met name art. 7, daarop toepasselijk.

C. O. O. te Lichtervelde t/ Van Haecke.

Overwegende dat bij akte verleden voor notaris De Slegher te Lichtervelde op 19 November 1943, partijen overgingen tot ruiling van zekere gronden hun toebehorende;

Dat de ruiling gebeurde nadat door de commissie van Openbare Onderstand de voorziene procedure gevolgd werd en na goedkeuring door de dd. gouverneur van de beraadslaging van de commissie; dat het besluit van de dd. Gouverneur, inhoudende machtiging van eiseres om tot de ruiling over te gaan, bij Regentsbesluit van 23 Juli 1949 nietig werd verklaard om reden het krenkend is voor het algemeen belang;

Overwegende dat verweerster zich richtte tot de Raad van State ten einde de vernietiging van het Regentsbesluit te bekomen, maar haar verzoek bij arrest van 6 Maart 1950 verworpen werd; dat verweerster nochtans weigert akte te verlijden van het feit dat de ruiling onbestaande is en zich verder gedraagt als eigenares der geruilde goederen;

Overwegende dat de aanhangige vordering ertoe strekt te horen vaststellen dat de ruiling bij gebrek aan toestemming van de bevoegde overheid niet bestaande is, dat de percelen die eiseres oorspronkelijk bezat in hun vorige staat dienen hersteld te worden en haar terug in eigendom, bezit en gebruik zullen gegeven worden;

Overwegende dat verweerster voorhoudt dat in strijd met het arrest van de raad van State de beslissing, genomen door het Regentsbesluit van 23 Juli 1949 onwettig is als te laat genomen zijnde en ook nog bewaert niet gehouden te zijn door bovengemeld arrest van de Raad van State;

Dat eiseres integendeel aanvoert dat het arrest voor de tegenpartij bindend is en verder besluit tot de

wettigheid van het Regentsbesluit van 23 Juli 1949;

Overwegende dat dient onderzocht te worden :

1) in hoever het arrest van de Raad van State gezag van gewijsde heeft en of het bindend is hetzij voor partijen hetzij voor de rechtbank;

2) voor zoveel bovengemeld arrest niet bindend is, of het Regentsbesluit van 23 Juli 1949 wettig is;

Overwegende dat een arrest van de Raad van State, dat een bestuurlijke daad vernietigt, gezag van gewijsde heeft « erga omnes » en dat dergelijk arrest dus ook voor de rechtbanken bindend is;

Dat de bestuurlijke beslissing vernietigd zijnde, de rechtbanken dan ook niet meer over de wettelijkheid van deze beslissing kunnen oordelen :

Overwegende dat een arrest van de Raad van State geen gezag van gewijsde heeft « erga omnes », wanneer het een verzoek tot vernietiging van een bestuurlijke daad verwerpt;

Dat inderdaad artikel 107 van de Grondwet aan de rechtbanken oplegt de bestuurlijke beslissingen slechts in de mate, waarin zij in overeenstemming zijn met de wet, toe te passen dat het bestaan van de Raad van State het recht van toezicht van de rechterlijke macht nie kan krenken;

Dat dit principe absoluut is en bijgevolg de rechtbank dan ook nog zou bevoegd zijn om over de wettelijkheid van een bestuurlijke beslissing te oordelen en desnoods deze beslissing weigeren toe te passen, zelfs indien de raad van State tegenover dezelfde partijen een arrest van verwerping zou uitgesproken hebben,

Dat mogelijk voor de rechtbank andere redenen van onwettelijkheid kunnen ingeroepen worden, waarover de Raad van State niet te oordelen heeft gehad, maar moesten voor beide instanties dezelfde redenen voorgebracht worden, zou de rechterlijke macht nog niet kunnen gebonden zijn door het arrest van de hogere instantie der administratieve macht en zou de plicht, haar door artikel 107 der Grondwet opgelegd, voort blijven bestaan (Verslag der commissie van justitie en binnenlandse zaken en verslag aan de Sénat in Pasionomie, 1946, bl. 1212 en 1336; — Velge, Commentaire législatif et doctrinal de la loi du 23 décembre 1946, n° 120, 131, 144; Vauthier, Précis de droit administratif 1950, n° 525, bl. 708; Cambier in J. T. 10.10.1948, bl. 489);

Overwegende dat in deze de rechtbank niet gebonden is door het arrest van de Raad van State, trouwens niet tussen dezelfde partijen als in huidige geding geveld, en ingevolge artikel 107 der Grondwet de wettelijkheid van het Regentsbesluit moet onderzoeken vooraleer over de toepassing ervan te oordelen;

Overwegende dat de ruiling van onroerende goederen toebehorende aan de Commissie van Openbare Onderstand onderworpen is aan het advies van de gemeenteraad en van de bestendige deputatie en aan de goedkeuring van de Koning, zodra de waarde der goederen 50.000 frank overtreft;

Dat in casu beide adviezen regelmatig gegeven werden, maar de ruiling bij toepassing van de wet van 10 Mei 1940 betreffende de overdracht van bevoegdheid in oorlogstijd door de dd. Gouverneur in plaats van door de Koning goedgekeurd werd;

Dat verder het Regentsbesluit, bij hetwelk de beslissing van de dd. Gouverneur vernietigd werd, insgelijks steunt op de wet van 10 Mei 1940 en namelijk op haar artikel 7;

Overwegende dat de verweerster aanvoert dat het besluit van de Regent te laat genomen werd, omdat niet toepassing diende gedaan te worden van de wet van 10 Mei 1940, maar wel van het Wetsbesluit van 5 Mei 1944; dat het hier zou gaan over de vernietiging van een daad, gesteld door een onregelmatige over-

heid, die alleen in het Wetsbesluit van 5 Mei 1944 beoogd wordt, terwijl de wet van 10 Mei 1940 enkel toepasselijk zou zijn op daden der regelmatige overheden;

Overwegende dat de tekst der beide bovengemelde wetsbepalingen zeer klaar en duidelijk is;

Dat de wet van 10 Mei 1940 uitsluitend de regeling bevat der overdracht van bevoegdheid in oorlogstijd en bepaalt welke overheden bevoegd zijn om bij delegatie daden te verrichten en beslissingen te nemen, die normaal door andere overheden moesten verricht worden of genomen worden; dat artikel 7 de vernietiging beoogt van daden en beslissingen uitgaande van een regelmatig aangestelde persoon maar handelende bij delegatie van een andere;

Dat het Wetsbesluit van 5 Mei 1944 in artikel 5 bedoelt de daden verricht door overheden, wier benoeming nietig is, zonder onderscheid of deze daden verricht zijn bij delegatie van een andere overheid of normaal in de bevoegdheid vallen van het regelmatige overheidsorgaan :

Dat, zoals trouwens in het verslag aan de raad behorend bij het Wetsbesluit van 5 Mei 1944, uiteengezet de twee wetsbepalingen in principe verschillende daden beogen;

Overwegende dat ten deze bedoelde beslissing, genomen door de dd. Gouverneur, een daad uitmaakt, die bij delegatie verricht werd door een persoon, wiens benoeming nietig is verklaard; dat dergelijke daad dus gedeeltelijk onder toepassing van beide wetsbepalingen valt;

Overwegende dat bij toepassing van artikel 5, al. 1 van het Wetsbesluit van 5 Mei 1944, bovengemelde beslissing, in feite genomen door een overheid, wier benoeming onregelmatig was, dient aangezien te worden als uitgaande van het regelmatige overheidsorgaan,

Dat verder de bestreden beslissing, die geacht wordt te zijn uitgegaan van het regelmatige overheidsorgaan, slechts bij delegatie genomen werd met gevolg, dat de bepalingen van de wet van 10 Mei 1940 en onder meer van artikel 7 er op toepasselijk zijn;

Overwegende dat het leger werd gesteld op vredesvoet op 15 Juni 1949; dat het Regentsbesluit dagtekent van 23 Juli 1949, zodat het ingevolge de bepalingen van artikel 7 der wet van 10 Mei 1940 tijdig en regelmatig genomen werd en wettig voorkomt;

Overwegende dat de goedkeuring van de dd. Gouverneur om tot de ruiling over te gaan vernietigd werd, zodat bij gebrek aan geldige toestemming van de bevoegde overheid de ruiling moet aangezien worden als niet geschied en het eigendomsrecht van de respectievelijke goederen als nooit overgedragen;

Overwegende dat bijgevolg de vordering van eiseres gegrond is; dat verweerster trouwens de grond niet betwist en geen enkele opmerking maakt nopens de gestelde eisen;

Om deze redenen :

De rechtbank, wijzende op tegenspraak en in eerste aanleg, alle verdere besluiten verwerpende, verklaart de vordering gegrond;

Zegt voor recht dat de ruiling van onroerende goederen, vervat in de akte van notaris De Saegher te Lichtervelde op 19 November 1943 (akte geboekt, 2 bladen, 3 verzendingen te Torhout op 26 November 1943, boek 450, blad 65, vak 4, en overgeschreven ten hypotheekkantore te Brugge op 13 December 1943, boek 7234, nr 5), waarbij aanlegster, de Commissie van Openbare Onderstand te Lichtervelde, afstond aan verweerster mevrouw Camilla Maria Van Haecke, weduwe van de heer Franciscus Jacobus Vanderhaeghen,

zonder beroep, wonende te Lichtervelde, die zulks aannam;

a) 7 a. 30 ca. bouwgrond, gelegen te Lichtervelde aan de Noordkant van de Statiestraat, hebbende langs de straat een breedte van 14 m. 60, palende verder ten Noorden met een gelijke breedte aan de Commissie van Openbare Onderstand voornoemd, ten Oosten nog aan dezelfde, in rechte lijn op een lengte van 50 m., ten Zuiden aan genoemde straat en ten Westen aan Jules Perneel te Lichtervelde, kadastraal bekend sectie F, deel van n° 586/p;

b) 17 a. 97 ca. zaailand, gelegen te Lichtervelde aan de Noordkant van het Mosselstraatje of kleine Statiestraat, palende Noord met een breedte van 24 m. 50 aan het perceel, hierna door verweerster afgestaan in ruiling, ten Oosten nog aan dezelfde, ten Zuiden aan genoemd straatje hebbende een breedte van 33 m. 50 loodrecht gemeten op de lijn ten Westen en eindelijk ten Westen met een rechte lijn aan genoemde Commissie; kadastraal bekend sectie F, deel van n° 632a/2; verweerster Camilla Maria Van Haecke stond af aan aanlegster de Commissie van Openbare Onderstand voornoemd:

72 a. 4 ca. hooiland gelegen te Lichtervelde ten Noorden niet ver van genoemde kleine Statiestraat palende ten Noorden aan de Commissie, ten Oosten aan Maria Vandekerckhove, en verder de gemelde Commissie, ten Zuiden aan het door Mevr. Vanderhaeghen-Van Haecke behouden deel der partij en aan het perceel litt. b) hoger beschreven en ten Westen ook aan voormelde Commissie en Verhelst-Baert, Lichtervelde; kadastraal bekend sectie F, n° 629a en deel van 631a;

bij gebreke aan toestemming der hogere overheid als niet bestaande en volstrekt nietig moet aangezien worden; dat partijen steeds wederzijds eigenaar gebleven zijn van hun aldaar vermelde goederen en dat ze deze goederen voort bezitten in dezelfde staat waarin zij toen waren, vrij van alle eventuele rechten of verplichtingen welke ook volstrekt en niet bestaande zijn;

Zegt dat bedoelde akte van 19 November 1943 geen enkele rechtshandeling inhoudt en dus zonder het minste gevolg blijft;

Zegt voor recht dat op zicht van de expeditie van dit vonnis, der betekening ervan en der bewijzen van niet verzet of niet beroep of der regelmatige kopijen van deze stukken de heer bewaarder van het kadaster zal verplicht zijn de goederen te plaatsen op de namen van de eigenaars, bekend vóór voormelde akte van 19 November 1943;

Zegt dat dit vonnis op zicht van de expeditie, van het exploit-betekening en het getuigschrift van niet verzet of niet beroep door de heer Hypotheekbewaarder te Brugge in zijn registers zal overgeschreven worden;

Veroordeelt verweerster om aan aanlegster af te leveren in eigendom, bezit, vrij genot en gebruik de percelen bouwgrond gelegen te Lichtervelde, wijk F, deel van n° 856p en 632a/2, dit binnen de vier en twintig uren na betekening van dit vonnis; en zo verweerster in gebreke mocht blijven daaraan te voldoen, machtigt aanlegster verweerster met al het hare en de haren van gemelde percelen te doen zetten door tussenkomst van de eerste daartoe aangezochte deurwaarder en met rechtsmacht;

Veroordeelt verweerster gemelde percelen in de vorige staat te herstellen en namelijk tot het terugleggen van de uitweg op zijn vroegere plaats, tot het wegnemen van de thans bestaande uitweg en zijn terugbrenging tot bebouwbaar land, tot het wederopbouwen van de afgebroken afsluitingsmuur, tot het wederplanten van de weggenomen lustrumhaag, tot

de uitroeiing van de aangeplante haag, dit alles binnen de acht dagen na betekening van dit vonnis;

Machtigt eiseres bij gebreke van verweerster dit te doen, om zelf de werken te laten uitvoeren op kosten van verweerster, welke kosten opvorderbaar zullen zijn op enkel vertoon der kwijtschriften;

Geeft akte aan aanlegster van haar voorbehoud schadevergoeding te vragen voor het wederrechtelijk gebruik der percelen haar behorend, en voor de vertraging in het afgeven ervan, dit onder meer in de vorm van schadevergoeding voor elke dag vertraging;

Geeft haar ook akte dat ze de percelen, die aan verweerster toebehoren, te harer beschikking stelt;

Verwijst verweerster in de kosten van het huidig geding, inbegrepen deze van overschrijving ter hypotheekkantore.

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad niet-teenstaande elke voorziening en zonder borgstelling.

NOOT: Zie het arrest van de Raad van State, dd. 6 Maart 1950, in R. W. 1949-1950, 1541.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE AALST

6 Mei 1952.

Voorzitter: M. de Schaepdrijver.
Referendaris: M. J. Van den Bergh.

Faillissement. — Rechtskarakter. — Vereisten voor de toewijzing van een vordering tot faillietverklaring.

Het faillissement heeft niet ten doel een curator in de plaats van een bepaalde schuldeiser te stellen voor de tenuitvoerlegging van een in het bezit van die schuldeiser zijnde vonnis: het faillissement strekt tot bewaring en gelijke verdeling onder de schuldeisers van het vermogen van de schuldenaar, die zijn betalingen heeft gestaakt en wiens handelscrediet wankelend is.

De eiser, die geen poging heeft gedaan om het in zijn bezit zijnde vonnis op de goederen van zijn schuldenaar ten uitvoer te leggen, die ook niet bewijst dat tegen de schuldenaar andere vonnissen werden gewezen, welke op tenuitvoerlegging wachten, noch dat hij accepten heeft laten protesteren, noch dat hij enige andere schuld zou hebben, moet worden afgewezen van zijn vordering tot faillietverklaring.

R. M. Z. t/ Ets. Bullens.

Overwegende dat de vordering strekt om het faillissement van de verweerster te doen uitspreken;

Overwegende dat de vordering steunt op het feit dat de eiser tegen de verweerster twee vonnissen heeft bekomen voor een gezamenlijk bedrag van 599.632 fr., verschuldigd wegens bijdragen, bijslagen en interesten over het 4e kwartaal 1949 tot en met het 1e kwartaal 1951; dat de eiser verklaart dat geen enkele afbetaling werd gedaan, waaruit hij besluit dat de verweerster sedert geruime tijd heeft opgehouden te betalen en dat haar krediet aan het wankelen is;

Overwegende dat deurwaarder Robert Delfosse uit Ronse, zich op 7 September 1951 aangemeld heeft op de maatschappelijke zetel der verweerster te Denderleeuw, Huissegemstraat, om één der bekomen vonnissen ten uitvoer te leggen; dat hij aldaar een derde ontmoette, die hem verklaarde dat op de maatschappelijke zetel zich geen zaakvoerders of leden of bedienden van de p.v.b.a. Bullens bevonden, maar dat aldaar het

bedrijfskantoor gevestigd was van de firma « La manufacture du bas », eigendom van een derde, die huurder was van de gebouwen en van het materiaal van de p.v.b.a. Bullens; dat de deurwaarder een proces-verbaal van niet-bevinding heeft opgemaakt, omdat, naar zijn oordeel, er zich in de maatschappelijke zetel geen voorwerpen bevonden, die met zekerheid aan de p.v.b.a. Bullens toebehoorden;

Overwegende dat uit dit proces-verbaal schijnt te blijken dat de verweerster haar bedrijf heeft gestaakt en zij eigenares is van gebouwen en van materiaal;

Overwegende dat de eiser geen poging heeft gedaan om zijn tegoed door gedwongen verkoop van die gebouwen en dit materiaal te innen; dat de instelling van het faillissement niet bestaat om een curator in zijn plaats te doen stellen voor de uitvoering van een vonnis, maar bestemd is om het vermogen van een schuldenaar, die zijn betalingen heeft gestaakt en wiens handelscrediet wankelend is, te bewaren en het gelijk te verdelen tussen de in-samenloop-zijnde schuldeisers;

Overwegende dat de eiser niet bewijst dat tegen de verweerster andere vonnissen werden gewezen, welke op tenuitvoerlegging wachten, noch dat zij accepten heeft laten protesteren, noch dat zij enige andere schuld zou hebben;

Overwegende dat niet is uitgemaakt dat haar handelscrediet wankelend is; dat de eis bijgevolg ongegrond is;

Overwegende dat voor het opmaken van het exploit en de andere akten van rechtspleging de artikelen 2, 34, 36 en 37 der wet van 15 Juni 1935 werden toegepast;

Om die redenen :

De Rechtbank verleent verstek tegen de niet verschenen verweerster;

Verklaart de eis ongegrond;

Verwijst de eiser in de kosten.

VREDEGERECHT TE LEUVEN

1e Kanton. — 29 Mei 1952.

Rechter : M. Peeters.

Advocaten : Mrs. Calloud en Bosmans.

Pacht. — De verpachte grond is in casu landbouwgrond en niet bouwterrein.

Indien de tussen partijen gesloten pachtovereenkomst de verpachte grond niet als bouwterrein heeft gekenmerkt, moet de grond als gewone landbouwgrond worden beschouwd. Daaraan doet niet af, dat bedoelde grond begrepen is in het urbanisatieplan der gemeente, op welker grondgebied hij gelegen is.

Ectors t/ Abdij van de Cesarsberg.

Overwegende dat de eis, ingeleid bij geregistreerd exploit dd. 28.2.1952, strekt om de gegeven opzegging, betekend aan verweerster op 8 November 1951, goed en geldig te verklaren en verweerster te veroordelen bedoelde gronden te verlaten en ter vrije beschikking van eisers te stellen tegen 1 Maart 1952;

Overwegende dat eisers aanvoeren dat de verpachte gronden, gezien hun ligging en het feit dat ze begrepen

zijn in het goedgekeurde Urbanisatieplan der gemeente Wilsede, moeten beschouwd worden als bouwterrein;

Overwegende dat verweerster daarentegen aanvoert dat de verpachte gronden niet als bouwterrein werden genoemd in de tussen partijen gesloten pachtovereenkomst en dat vermelde plans tot heden niet ten uitvoer zijn gebracht;

Overwegende dat de ligging van de gronden in de huidige staat van zaken er op wijst, dat ze geen bouwterreinen zijn, doch wel gewone landbouwgronden, de neengelegde plans zijn enkel toekomstplannen en laten niet toe betwiste gronden hic et nunc te bestempelen als bouwterrein; in die voorwaarden is de eis tot geldigverklaring van de betekende opzegging ontvankelijk doch niet gegrond.

BALIELEVEN

VLAAMS PLEITGENOOTSCHAP BIJ DE BALIE VAN BRUSSEL

Het Vlaams Pleitgenootschap had op 17 Maart de Heer Fernand Collin uitgenodigd voor een lezing « Is onze wetgeving op de naamloze vennootschappen reeds verouderd? ».

Mr. H. Fayat verwelkomde de heer Eerste Voorzitter van het Hof van Cassatie, de heer Eerste Voorzitter van de Raad van State, de heer Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep, de heer Auditeur-Generaal, de heer Procureur des Konings, de heer Krijgsauditeur, de heer Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel, de heer Referendaris bij deze rechtbank, de afgevaardigde van de heer Stafhouder. Tussen de aanwezigen werden opgemerkt de Heer Voorzitter van de Senaat en verder talrijke magistraten en confraters.

De Voorzitter begroette de spreker die en als jurist — hij was lange jaren advocaat en doceert in de Rechtsfaculteit te Leuven — en als voorzitter van een belangrijke bank van alle zijden het probleem kon benaderen.

De heer Collin, in een sobere en heldere uiteenzetting, ontwikkelde en het beeld der N.V. zoals de wetgever het zich voorstelde, en de huidige economische werkelijkheid. In het grote bedrijf is de aandeelhouder van vennoot belegger geworden. Dit is economisch gezien een noodzakelijke evolutie. Een wetgeving die voormelijk nageleefd wordt, maar door de economische werkelijkheid uitgehold wordt, dient grondig aangepast. Spreker meent dat de voorstellen de algemene vergadering haar soevereine macht effectief te doen vervullen, een illusie nastreven en van aard kunnen zijn ernstig de economie te schaden. Hij ziet veel meer werkelijke bescherming der aandeelhouders-beleggers tegen misbruiken in strikte en verregaande publicatieverplichting van zeer recente gegevens over de onderneming.

De Voorzitter van het Vlaams Pleitgenootschap, Mr. Fayat, had er opnieuw aan gehouden op een receptie te zijnen huize de genodigden de gelegenheid te bieden tot aangenaam napraten over deze en vele andere zaken.

J. v. W.

TAALKUNDIGE KRONIEK

GERMANISMEN OP -NAME

... Een der voornaamste oorzaken van het bezigen van germanismen is de onkunde van de moedertaal. Men heeft de juiste uitdrukking niet voor dit of dat en grijpt dan naar de eerste beste, hetzij direct in het Duitsch, hetzij in een Noordnederlandschen schrijver die germanismen bezigt.

ALFONS MOORTGAT (1)

In de bastaardtaal komen de germanismen veelvuldig voor. Deze misbaksels noemt Kan, J. Muijldermans « taalvermoffing » in zijn werk « Bijdragen tot Taal- en Stijlzuivering » (2). Hij beoogt met deze benaming voornamelijk die incorrekte woordsmedingen op -name, welke geen genade vinden in zijn ogen.

Sinds 1893, toen de onvermoerbare Muijldermans, steunend op zijn taalkundig gezag, waarschuwde voor dat opdringerig germanisme, werd er in ons Nederlands veel gewijzigd. We moeten echter toegeven, dat wij de Germaanse insijpeling niet hebben kunnen tegenhouden.

In het domein van de taalzuivering hebben de samenstellingen met -name ons werkelijk overweldigd. Het gebruik van die bastaardwoordjes neemt onafgebroken toe in Noord- en Zuidnederland. Wij hebben menig type verzameld :

1. Aaname	9. ontslagname
2. afname	10. opname
3. deelname	11. overname
4. inachtname	12. stellingname
5. inbeslagname	13. toename
6. inname	14. terugname
7. kennisname	15. winstname
8. krachtsafname	

« Een lelijke groep vormen de woorden op -name, als ze een handeling betekenen », merkt Wildschut op (3). « Dat is », zal Moortgat er aan toevoegen, « het slecht germanisme, dat men gebruikt uit mode- of gemakzucht, uit onkunde of gemis aan taalgevoel, uit haast of pronkzucht » (4). Onze meest bevoegde taalkundigen nemen de samenstellingen met -name als geen troetelwoordjes aan. Lees eventjes hetgeen Prof. Dr Gerlach Royen, O.F.M., de strenge neerlandicus, daarover citeert in zijn « Taalpanoptikum » :

« Er zijn al genoeg NAMENS bij ons ingeslopen : afname, inname, kennisname, monstername, overname, toename, totzichname en het is nog tijd die te weren. Anders krijgen we spoedig : aanname (in de kerk), deelname (bij overlijden), inachtname (bij ziekte), inhechtenisname (van dieven), wedername (van gevangenen), ondername (van begrafenissen), wegname (van geld), winstname (op de beurs) (5).

Haje, de geselaar van barbarismen, is op zijn beurt niet mals voor die vreemde indringers. Hij bestempelt ze met de benaming : « een verfoeilijk gezelschap » (6).

Dr B. C. Darmsteegt verklaart met veel overtuiging, dat « de woorden op -name naar Duits model zijn gevormd. Dit is niet in overeenstemming met ons taaleigen ... » (7).

We menen dat het aangehaalde oordeel van onze taalkundigen overtuigend genoeg is, om het gebruik van de woorden op -name te brandmerken.

Het Nederlands leidt gewoonlijk zelfstandige naamwoorden die een handleiding aanduiden van de werkwoordsstam af. Dat geschiedt door de achtervoeging van ...ING.

De verduitsste termen, die we in de bovenstaande lijst hebben opgegeven, kunnen we heel gemakkelijk door een passend Nederlands woord vervangen :

1. Aannemen, aanneming	11. overnemen
2. Afnemen, afneming	12. zich kanten tegen
3. deelnemen, deelneming	..... iemand of iets; partij
4. in overweging nemen	kiezen tegen
5. inbeslagneming	13. toenemen, toeneming, aangroeiing
6. inneming, verovering	14. terugneming
7. kennismening	15. winstuitkering, winst-aandeel.
8. verzwakking	
9. ontslagneming	
10. opnemen, opneming	

De taalmannen dienen de zuiveringsactie niet langer uit te stellen. Zij beschikken over het nodige materiaal om zich tegen veel vreemde smetten te vrijwaren.

* * *

In onze periode van zakelijke taalvernieuwing zijn er linguïsten, die de banvloek niet uitspreken over *opname* en *deelname*.

I. OPNAME

Indien met het woord *opname* niet een handeling, maar het resultaat daarvan wordt bedoeld, kunnen we het soms wel bezigen : een *opname* met een fototoestel (d.w.z. *de foto* of de afdruk daarvan). We hebben verdere samenstellingen als *momentopname* of *instantané-opname*.

In het « Modern Woordenboek » door Prof. Dr J. Verschueren, lezen we bij het woord OPNAME 2. opgenomen beeld : een fotografische opname doen, maken. Een opname-instrument voor de televisie. Haje raadt *opname* in die betekenis niet af.

Streng af te keuren is dus : *de opname in een sanatorium*, waarin een handeling wordt bedoeld, o.a. *het opnemen*.

II. DEELNAME

Wij schrijven uit Koenen's « Verklarend Handwoordenboek der Nederlandse Taal » over :

« *Deelname*, v. (deelneming 1). Opm. — is een germanisme. = Duits Teilnahme — Daar *deelneming* veelal « rouwbeklag » betekent, is — echter ingeburgerd. »

Degene die een aandeel heeft in een onderneming zou b.v. het woord « *deelname* » kunnen gebruiken; bij een sterfgeval past het dat iedereen zijn « *deelneming* » beuigt.

Het taalgebruik zal uitwijzen, naarmate beschaving en wetenschap vorderen, of de termen opname en vooral deelname, tot onze positieve woordenvoorraad mogen behoren.

Albert Blonrock.

(1) Alfons Moortgat : *Germanismen in het Nederlandsch*. Gent, Vanderpoorten, 1925, 4^e, 254 blzn. — Cfr. blz. XII.

(2) J. Muijldermans : *Bijdragen tot taal- en stijlzuivering*. Mechelen, Van Velsen, 1893, 8°, 416 blzn. — Cfr. blz. 183.

(3) A. Wildschut : *Stijloefeningen* ... Groningen, Wolters, 1949, 8°, 164 blzn. — Cfr. 119.

(4) Alfons Moortgat. Zie genoemd werk. — Cfr. blz. VIII.

(5) Prof. Dr Gerlach Royen, O.F.M.: *Taalpanoptikum*. Utrecht-Brussel, «Het Spectrum», 1948, 4^e, 542 blzn. — Cfr. blz. 357.

(6) Dr Ch. F. Haje : *Taalschut*. Schrijf weer Nederlands. 2de dr., bewerkt door Yge Foppema. Lelden, Leldensche Uitgeversmaatschappij, 1945, 4^e, 140 blzn. — Cfr. blz. 78.

(7) Dr B. C. Darmsteegt : *In het Doolhof van het Nederlands*. 2de dr. Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink, 1949, 4^e, 104 blzn. — Cfr. blz. 14.

MEDEDELINGEN

DE EENVORMIGE WET BETREFFENDE HET INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT VOOR BELGIE, NEDERLAND EN LUXEMBURG

Zoals bekend werd op 11 Mei 1951 te 's Gravenhage tussen België, Luxemburg en Nederland een verdrag gesloten tot het invoeren in deze drie landen van een eenvormige wet betreffende het internationaal privaatrecht.

In het Rechtskundig Weekblad publiceerden wij destijds de tekst van dit verdrag met de bijbehorende tekst van de eenvormige wet, alsmede een uitvoerig verslag tot het ontwerp van het verdrag, dat door de Studiecommissie tot eenmaking van het Recht werd opgesteld. (Zie R.W. 1951-52, 1153 v.v. en 1193 v.v.) Wij deelden toen ook mede, dat in Nederland bij Koninklijke Boodschap d.d. 15 October 1951 ingediend was een ontwerp van wet tot goedkeuring van genoemd verdrag en tot het verlenen van kracht van wet aan de eenvormige wet, en dat van een gelijkaardig initiatief in België nog niets bekend was.

Onze confrère, Mr Josse Mertens de Wilmars, volksvertegenwoordiger, stelde in verband daarmee aan de minister van Justitie een vraag, die tezamen met het antwoord van de minister in de « Vragen en Antwoorden » van 17 Maart jl. verschenen is.

Wij laten hierna vraag en antwoord volgen :

Vraag : Op 11 Mei 1951 werd te 's Gravenhage een verdrag tussen België, Nederland en Luxemburg gesloten tot invoering van een eenvormige wet over internationaal privaatrecht.

Mag ik van de heer minister vernemen of er naar zijn oordeel redenen voorhanden zijn om de behandeling van deze aangelegenheid en de goedkeuring van het verdrag nog langer uit te stellen ?

Antwoord : Het voorstel van verdrag Benelux betreffende de invoering in de wetgeving van een eenvormige wet inzake internationaal privaatrecht werd op 22 November 1952 aan de Raad van State onderworpen.

Het advies van deze Raad kwam in mijn departement toe op 6 Februari 1953.

Dit advies wordt thans bestudeerd en het is mogelijk ingevolge zekere bezwaren die er in worden opgeworpen, dat het noodzakelijk zal blijken de tekst van het oorspronkelijk ontwerp te wijzigen.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie - n° 2.

Wetgeving.

De Gemeente Gids - n° 47.

Wij bezochten voor U; Het nationaal Instituut voor de Statistiek. — Onderscheid tussen het wettelijk domicilie en het gewoon.

Tijdschrift voor bestuurswetenschappen en publiek recht - n° 1.

Prof. Dr A. Mast en Dr K. Mees, de autonomie van de Belgische gemeenten in verband met de regeling van haar belastingheffing en haar financiële verhouding tot het Rijk. — Dr Ch. Verbaet, Dwingend recht en transactierecht in fiscaal opzicht. — Dr H. Van Eecke, De intrekking der administratieve akten (slot).

Nederlands Juristenblad - afl. 12.

Mr J. P. Honig, Aansprakelijkheids-systemen in het luchtrecht. — Mr E. Fischer-Keuls, De ontwikkeling van het instituut der adoptie in het Franse recht (I). — Nederlanderschap en politieke delinquenten. — Mr. J. W. Frowein, Art. 24 F.W.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en registratie - n° 4287.

Mr H. Winkel, De wettigheid van kinderen (VI); Prof. J. Wiarda, Het nieuwe B.W., De eenheid van het nieuwe B.W. en van de wetgeving buiten het tegenwoordige B.W. — M. J. Schijns, Het karakter van de begrafeniskosten, boedelkosten en successierechten naar Nederlands recht, m.o. Mr H. A. Drielsma.

Journal des Tribunaux - n° 3874.

W. Malgaud, Le contrat délictuel. — Jurisprudence.

Journal des tribunaux d'Outre-mer - n° 33.

P. Cornil, Réflexion sur la justice pénale au Congo belge. — Jurisprudence.

Jurisprudence du Port d'Anvers - vol. 3-4.

Affrètement. — Affrètement fluvial.

Revue de l'Administration et du droit Administratif de la Belgique - 3me livraison.

Hygiène publique. — Débits de boissons. — Prostitution.

Bulletin de la Fédération des Avoués de Belgique - n° 2.

De la procédure dirigée. — Jurisprudence. — Quelques suggestions de réformes de procédure. — Filiation légitime de droit. — Réforme de la procédure de saisie-arrest.

Revue pratique du Notariat belge - 2361 livraison.

Partage judiciaire entre majeurs. — Licitacion des immeubles. — Formes. — Législation. — Revue de la Jurisprudence belge. — La Mutuelle du Notariat.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités - n° 1.

Goldstein : La responsabilité dans la navigation aérienne et la nouvelle Convention de Rome. — Jurisprudence.

Récueil Dalloz de doctrine de jurisprudence et le législation - 12 cahier.

Georges Maleville : Observations sur la réforme administrative. — Henri Lalou : Les droit de la critique artistique ou littéraire. — Le droit d'intervention des associations professionnelles.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"